ISSN: 0169-5819

ONS MARKENBOEK

Gorssel, oktober 1994
12e jaargang, no. 4

ONS MARKENBOEK

is een uitgave van de Oudheidkundige Vereniging De Elf Marken.
De vereniging heeft haar zetel in de gemeente Gorssel.

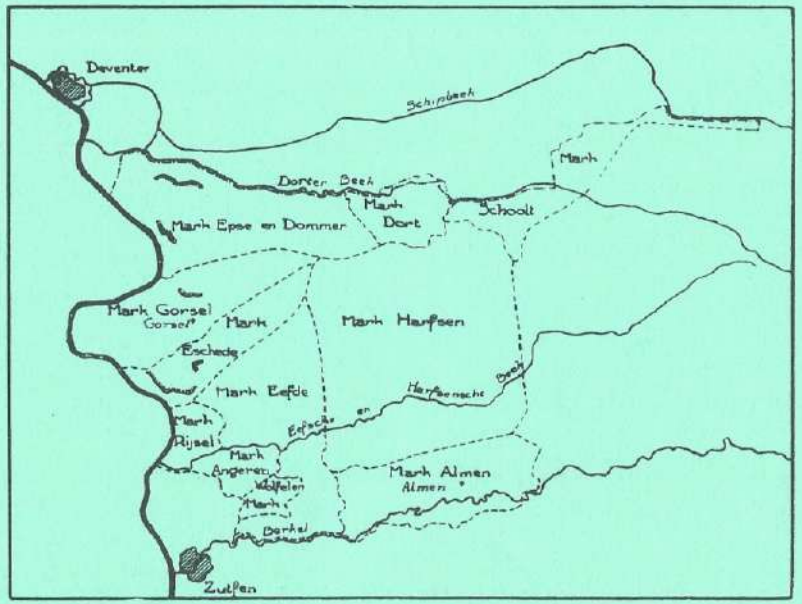

Kaartje van de vroegere marken in de gemeente Gorssel.

Deze vereniging werd opgericht op 27 september 1983, en heeft ten doel "de beoefening van de geschiedenis in het algemeen en in het bijzonder die van de gemeente Gorssel, waaronder mede wordt begrepen het grondgebied van de gehele, huidige en vroegere, burgerlijke gemeente Gorssel alsmede de bevordering in zo breed mogelijke kring van de belangstelling voor de geschiedenis van de gemeente Gorssel in al haar aspecten".

Het bestuur wordt gevormd door de leden:

Voorzitter:	H.J. Jansen op de Haar, Bargeweg 16, 7211 DC Eefde (tel. 05750-40785)
Secretaris:	W. van de Kamp, Lochemseweg 38, 7214 RK Epse (tel. 05759-3037)
Penningmeester:	P.H. de Jonge, Lochemseweg 33 7214 RC Epse (tel. 05759-3143)

ONS MARKENBOEK

12e jaargang, no. 4, oktober 1994

INHOUD

blz.

In memoriam Jan Hendrik Goorman
door H.J. Jansen op de Haar 3

Mededelingen van het bestuur en de redactie 4

Verslag St. Jaopikfeest 1994
door H.A. Klein Ovink 6

Rondom de boerderij
door M.W. Enserink 8

Hoenderloo, wat lig je mooi!
door M.W. Enserink 11

De eerste steenlegging van de Nederlands Hervormde Kerk te Epse
door N. van Wijk 12

Werkgroep genealogie
door H. Rol 15

Notities
door Harm Degenhart 16

Almenaren in de vaart der volkeren
door M.W. Enserink en G. Loman 17

De duiventil op de Ehze
door M.W. Enserink 22

Kerkpaden vanuit Eefde naar Warnsveld
door H.J. Jansen op de Haar 23

Aanstelling en bezoldiging van veldwachters in het begin van de vorige eeuw
door H.J. Jansen op de Haar 28

INHOUD

blz.

November slachmaond
door J.H. Goorman 30

Het Kooikershuis van Dorth
door H.A. Klein Ovink 33

Is Almen wel Olmen?
door H. Schoenmaker 37

IN MEMORIAM JAN HENDRIK GOORMAN

H.J. Jansen op de Haar

In de morgen van 11 augustus j.l. werd ik plotseling opgeschrikt door het bericht dat ik kreeg van de buren, dat ons bestuurslid Jan Hendrik Goorman die nacht plotseling was overleden.
Samen met onze secretaris W. van de Kamp was ik daags tevoren nog aan zijn huis geweest om nog wat te bespreken over het afgelopen St. Jaopikfeest. We troffen hem niet thuis, maar gelukkig was zijn echtgenote bereid de boodschap over te brengen. En dan binnen 24 uren dit bericht.
Na zo'n boodschap probeer je je te realiseren wat dit betekent voor zijn vrouw, kinderen en naaste familie.
Pas later dringt het tot je door dat dit heengaan niet alleen zijn familie heeft getroffen, maar de hele gemeenschap Joppe, inclusief onze vereniging.
In het bestuur van onze vereniging is het niet alleen een lege stoel aan de bestuurstafel, het zullen ook zijn waardevolle adviezen, zijn aanwezigheid en zijn medewerking zijn die blijvend zullen worden gemist.
Hij was een bezorgd bestuurder en niet altijd even gemakkelijk voor het bestuur, maar juist daardoor werd een gerezen probleem uitgediept, besproken en opgelost. Je kon op hem aan en je wist wat je aan elkaar had.
Persoonlijk kende ik hem al vanuit de vijftiger jaren toen hij bestuurslid werd van de Oranjevereniging te Gorssel, daarna als lid van de Commissie voor de Agrarische Bejaardenwoningen te Joppe onder voorzitterschap van wijlen pastoor Sloot. Tenslotte ontmoette ik hem weer als bestuurslid voor Joppe en omgeving van onze oudheidkundige vereniging.
Vaak verraste hij ons voor Ons Markenboek met een verhaal of een gedicht. Tijdens het feest, of beter gezegd zijn feest van St. Jaopik, vertelde hij dat hij een gedichtje had gemaakt over de slachtmaand. Deze laatste bijdrage van zijn hand zal in dit nummer worden opgenomen.
Ik hoop en vertrouw dat zijn echtgenote en kinderen troost en kracht zullen vinden in de herinnering aan hun tot het laatst toe werkzame en hartelijke man en vader.

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR EN DE REDACTIE

Van de bestuurstafel

Het bestuur vergaderde weer enige keren in Harfsen en diverse onderwerpen kwamen aan de orde. Onder andere onze deelname aan het St. Jaopikfeest, de afwikkeling van de Kadastrale Atlas, de inning van de contributies en de kosten van verzending van Ons Markenboek.
Bijzondere aandacht kregen de speciale uitgave van 1995, welke uitgave geheel los van het Markenboek in de verkoop zal komen.
De Open Dag in Harfsen (zaterdag 27 augustus) werd voorbereid met onder andere de gewaardeerde steun van de daar opererende werkgroep.
Bedroefd namen wij kennis van het overlijden van ons medebestuurslid de heer J.H. Goorman. Op 11 augustus 1994 is hij plotseling verleden. Het bestuur herdenkt hem met een moment stilte en de voorzitter spreekt een In Memoriam uit.
In de geest van de heer Goorman zullen wij het werk voor de Oudheidkundige Vereniging voortzetten.

Foto's Voorsterallee/Kerkpad

Wij ontvingen van ons lid J.Harenberg mooie foto's uit de zestiger jaren van de Voorsterallee/Kerkpad. Hoewel dit gebied thans in de gemeente Zutphen ligt, was het voorheen toch een gedeelte van onze gemeente.
Vanaf de bestuurstafel onze dank hiervoor.

Lezing in Epse

Op donderdag 24 november 1994 zullen de heren H. Jansen op de Haar en G. Verstege hun serie over de Koninklijke weg afsluiten met een dia-avond over "De rest van de Koninklijke weg met inbegrip van Het Hassink". Het belooft een mooie en interessante avond te worden. U bent derhalve van harte welkom in café/restaurant De Pessink te Epse. Aanvang: 20.00 uur.

Oproep aan onze lezers

In verband met ons voornemen een boek te laten verschijnen in het voorjaar van 1995 over oorlog en bevrijding in onze gemeente, zouden wij gaarne beschikken over nog niet eerder gepubliceerde

foto's of dia's over het tijdvak 1938 tot en met 1946. De foto's, c.q. dia's dienen zoveel mogelijk betrekking te hebben op onze gemeente en deze blijven vanzelfsprekend uw eigendom. U ontvangt ze na publicering zo spoedig mogelijk retour. Aanmelding en inlevering bij onze secretaris of bij één van onze bestuursleden. Bij voorbaat onze dank hiervoor.

Fouten en correcties

Hoewel de redactie haar best doet om fouten in Ons Markenboek te voorkomen zijn er soms toch kleine missers als bijvoorbeeld verkeerd geplaatste leestekens, foutieve zinsbouw en andere, die door een vlotte lezer over het algemeen niet zullen worden opgemerkt. Vooral niet wanneer deze ook aandachtig de dagbladen leest, want die krioelen van de spel-, afkortings- en andere fouten. Naar men zegt: dankzij de computer. Maar dat is voor ons geen excuus om ons eigen blad met fouten te laten verschijnen.
In het artikel over de Spitholter brug in het vorige nummer (12e jaargang nr. 3, juli 1994) staat iets over de helft op bladzijde 15 vermeld: "Als derde foto is opgenomen de Baileybrug in 1957...". Hier zijn de laatste twee cijfers omgewisseld: 1957 moet 1975 zijn. Misschien had u dat ook zelf al geconstateerd uit het vervolg van dit artikel waar over 1976 wordt geschreven. Maar voor alle duidelijkheid vermelden dit hier toch nog even.

Radio Berkelstroom, rubriek Regiozicht

Op de vrijdagen 23 september, 7 oktober, 21 oktober, 4 november, 18 november, 2 december en 16 december, tussen 10 en 11 uur 's morgens, verzorgt onze vereniging de rubriek: Van Gerstlo tot Gorssel, gedurende een klein half uur.
Voorlopig neemt de voorzitter dit voor zijn rekening, maar hij hoopt dat ook andere leden zullen volgen, dit in overleg met het bestuur.
De Berkelstroom valt te beluisteren op FM 106 (kabel op 93.6 MHz.).
Dus: vanaf 23 september iedere veertien dagen.

Kopij voor het volgende nummer dient **uiterlijk 26 november 1994** bij de redactiecommissie binnen te zijn (indien mogelijk met afbeelding).

VERSLAG ST. JAOPIKFEEST 1994

H.A. Klein Ovink

Zoals gebruikelijk werd ook dit jaar het St. Jaopikfeest gehouden bij camping De Vlinderhoeve aan de Bathmenseweg in Kring van Dorth en wel op 6 en 7 augustus j.l.
Het St. Jaopikfeest is eigenlijk van vroeger uit een oogstfeest. Als vroeger de laatste garve rogge van het land was, werd er wat feestelijks georganiseerd. De laatste jaren is hier weer aandacht aan besteed, hoewel de verbouw van graan miniem is. Met het op touw zetten van deze feestelijkheden wordt een oude gewoonte weer nieuw leven ingeblazen. Het is dan ook een aaneenschakeling van allerlei activiteiten zoals: garven gooien, rogge dorsen, klompen maken, manden maken en verdere oude ambachten.
Het is een goede gewoonte dat op deze twee dagen onze oudheidkundige vereniging De Elf Marken haar inspanning kan tonen met een of andere bezienswaardigheid.
Vorig jaar was het een oud-Gelderse keuken in haar oorspronkelijke staat die wij lieten zien; dit jaar kwam ons commissielid de heer J.H. Goorman met een voorstel om oude litterdoeken en doeken met bijbelse voorstellingen te exposeren. Elk commissielid werd gevraagd of in zijn omgeving kennissen of vrienden in het bezit waren van zo'n doek. Vierentwintig hebben we er kunnen lenen voor die twee dagen. Dankzij de mensen die hun doek ter beschikking wilden stellen werd de expositie een succes. Nogmaals hartelijke dank hiervoor.
Helaas konden we de doeken 's nachts niet in de tent laten hangen. Er werd een oplossing voor gevonden; de heren Jansen op de Haar, Van de Kamp, Verstege en schrijver dezes namen 's nachts de litterdoeken in hun auto mee naar huis, zodat ze in veiligheid waren.
Mevrouw de Ruiter had ook haar medewerking toegezegd; ze exposeerde haar huisvlijtverzameling, wat zeer de moeite waard bleek en veel belangstelling trok. Zaterdagmiddag gaf mevrouw Boschloo uitleg bij deze verzameling.
We konden zes doeken bemachtigen met een bijbelse voorstelling, waaronder: Jezus' geboorte en Jezus zegent de kinderen. Verder waren er nog achttien litterdoeken, waarvan de oudste dateerde uit 1813 en de jongste uit 1907.
Gerrit Verstege, ons commissielid, die zich een beetje in de materie had verdiept, gaf op deze twee dagen een uitzonderlijk heldere uitleg aan diverse mensen uit de omgeving.

Herman Kleinwolt, Gerrie Brinks, Jan Pasman en Louise Braam gaven ook uitleg als dit nodig bleek. Mede door al deze medewerkers is ook dit jaar onze expositie een succes geworden.
Het was helaas de laatste St. Jaopik voor onze vriend en ons medecommissielid Jan Hendrik Goorman. Hij stierf nog geen week na het St. Jaopikfeest: zijn St. Jaopikfeest.

Commissie St. Jaopikfeest staande voor de litterdoeken

RONDOM DE BOERDERIJ

M.W. Enserink

Uit het dagboek van Berend Enserink (geboren in 1882), door hem geschreven op de boerderij De Huurne in Harfsen in 1907, hebben we al een paar keer fragmentsgewijs kunnen meegenieten; daarbij ging het voornamelijk over land en vee. Nu willen we eens - misschien ter afsluiting, want het gaat maar over een korte zomerperiode - wat diepzinniger notities citeren.
Zijn interesses als nog ongehuwde boerenzoon lagen niet alleen bij het boerenwerk en de nieuwe dingen die hij in Eefde niet en in Harfsen wel tegenkwam, maar, zoals we zullen kunnen zien, ook op een breed gebied van kerk, staat en maatschappij. Deze uitdrukking is trouwens van "Abraham de Geweldige", Abraham Kuyper (1837 - 1920), de in zijn kringen veel gelezen Luyden.
Achter de notities wil ik wat verklaringen tussen haakjes plaatsen.

19 Mei : (Pinksteren) Geeske (hulp in de huishouding) met zuster naar Laren; Hendrik (jongere broer) naar de kerk (in Zutphen); ik 's avonds (lopen, hoor).

20 Mei : (2e Pinksterdag) Geeske hele dag thuis. Ik 's morgens Emsbroek over, station Laren, Warken door, door Warnsveld naar de kerk, 's middags naar de Ooijerhoek, alles wel, en met Jan en Hein (broers van 20 en 12) daarna naar Steenderen, Jan-oom en tante, Hendrik 13 en Hanna 11, alles wel. (Volgt beschrijving veestapel van oom Jan.) Drikus-oom (Hendrikus Makkink) huzarenpaarden aangenomen te weiden voor 50 ct. per stuk.
Engelenburg (Brummen) zomerfeest ring Zutphen (ring van jongelingsverenigingen rondom Zutphen).

26 Mei : Voor 's middags naar de kerk. Berend (hijzelf dus), Hendrik en Geeske na 's middags naar huis.

28 Mei : Naar Karel-oom (Carel Roeterdink in Gorssel) de suikerwortelmachine gebracht; alles wel: Mineken, Tineken, Anneken en Hendrik. Karel-oom had 3 paarden met veulens (enz.). Op Sinderen (waar?) krijgen ze met hoop op zegen wel voor f 500,- vruchten.

30 Mei : Roerink (dagloner, R.K.) Zondag, H. Sacramentsdag (2e donderdag na Pinksteren).

2 Juni : Hendrik, Geeske en Gerrit voor 's middags weg.
's Avonds ik na de kerk (Zutphen) thuis (Eefde) geweest. De middellijn van een cirkel verhoudt zich tot den omvang als van 7 tot 22.

3 Juni : Briefje ontvangen van de aankoopvereeniging om in te vullen hoeveel en wanneer we ook wilden kunstmest ontvangen: slakkemeel en kainiet.

6 Juni : Vader (1848) der geweest met de kar. Hendrikus van Wolferink met zijn meisje (van Menkveld van den Tengel) was bij hun (in Eefde) geweest; ze had 6 oudere en 4 jongere broers.

8 Juni : Hendrik om 2 uur (van de Huurne) vertrokken naar Randwijk met Gerrit en Tinus-oom. (Broer Hendrikus, geboren 29 mei 1880, was daar predikant van 1905 tot 1910; een verjaardagsvisite dus, iets vertraagd.)
Stemming voor de Provinciale Staten op 13 Juni van 8 - 5. Candidaten voor het district Zutfen zijn de Kempenaer, baron van Nagel, C. Roeterdink (Karel-oom dus), J. Rutgers van Voorthuyzen Zwatsbergen (?).

13 Juni : Stemming voor de Provinciale Staten. Herstemming (moet volgen) tusschen de Liberaal van Nagel, Mr. van Voorthuyzen, G. Rutgers en C. Roeterdink, Antirev.

15 Juni : Verzocht bij Hassink op de Boedelhof ter bruiloft: 20 Juni de familie en 21 Juni buren en bekenden. (Gerrit Jan Hassink en Antonia Johanna van Amersfoort 31 mei 1907 getrouwd.)

16 Juni : V.m. Geeske, Hendrik en Gerrit naar de kerk.
Ds. Diemer van Munnekezijl. Is bij ons thuis geweest; ze collecteren voor de Chr. school; die buurt was zoo ongeveer 3/4 socialist; f 4000,- bij mekaar, f 10.000,- moesten ze hebben.
Graffel (Warnsveld) worden weer 2 paviljoenen bijgebouwd, ieders van f 45.000,-.
Oude vrouw Hoeve, oude vrouw Jansen (Mettray) en van Braakhekke van Ilsink overleden.
De Statenverkiezingen zijn in de Antirev. partij voordelig uitgelopen. 7 Provincies zijn voor ons, mogelijk komt het bij de herstemming als 36 en 14 in de Eerste Kamer, als de herstemming voor de Provinciale nogal gunstig uitloopt.
Lohman (De Savornin Lohman) willen ze een geschenk aanbieden. Daartoe zullen verschillende chr. ver. en ook de kinderen der hoogste klassen van de chr. school in de gelegenheid worden gesteld bij te dragen. Abr. Kuyper en Mackay ook dit jaar.

Deze drie groote mannen hebben veel gedaan voor de naam van Jezus op school en politiek gebied.
De zangvereeniging zal ook mee optrekken naar het groote feest van de zangersbond, te houden op Middachten.

17 Juni : Meester (meester Eskes uit Eefde) wou ook eerstdaags is op de Huurne komen.

20 Juni : Bruiloft op de Boedelhof. (Zie 15 juni.)
Teuntje Kalfsterman ziek geworden, 's avonds haast geen woorden meer van gehad. 's Morgens ten 7 uur overleden. Ziekte: Dr. van der Harst, Almen, zei van zonnesteek; 9 uur verhennekleden, 's avonds briefjes halen (met adressen waar de buren moesten "aanzeggen" tegen een kleine vergoeding), Pasman nam der drie, E. Hazewinkel 3 buren, 5 c.

21 Juni : Geeske en Gerrit naar de bruiloft. (Zie 15 en 20 juni).

23 Juni : (zondag) Ds. Lindeboom, avondmaalsviering. "Zij zullen opvaren met vleugelen als de arenden."
's Voormiddags ik, Geeske, Hendrik naar de kerk, Gerrit thuis.
Heijenk en de vrouw 's middags der geweest en Tinusoom (Martinus Willem van Amerfsoort, broer van hun stiefmoeder) en Manus Meijerink).

25 Juni : Teuntje Kalfsterman (van boerderij De Stege) begraven om 9 uur 's morgens, der heen gegaan met Leunk, kleedwagen nagereden.

26 Juni : Roerink heen stemmen geweest, wou Zaterdag graag met onze fiets naar Arnhem naar zijn zwager. (Onze fiets? Ze hadden er niet eens een, alleen gehuurd van Koerselman in Zutphen, de drie broers samen!)

27 Juni : Geeske naar de Stege geweest. (Nog in verband met sterfgeval.)
Bertus' verjaardag. (Broertje, Lambertus, werd 12 jaar, stierf 5 oktober daarop volgend.)

30 Juni : Ik 's morgens naar de kerk. Ds. Koffieberg van Culemborg preekte over "Het leven is mij Christus en het sterven gewin" uit Filippenzen. Hendrik 's namiddags.

5 Juli : De oude leden in de gemeenteraad herkozen.
G. Boschloo (Almen) en W. Makkink van Tasseler ('t Asseler, Almen) geen kans. (Later wel! Boschloo althans.)

7 Juli : (Zondag) Geeske naar de kerk te Almen. Hendrik van Zaterdag op Zondag thuis (in Eefde) gebleven, voor 's middags naar de kerk (Zutphen).

Ik naar de Koekoeksweide, langs de Bouwmeester, door de verschillende stukken.
Zo werden de meeste zondagen dus goed besteed. Naar de kerk, naar het vee kijken en de stand der gewassen, en: in het dagboek schrijven. Maar ook (op 30 juni) wat geen uitstel kon lijden:

30 Juni : Heuntje-Meijlink (Meijlink van 't Hoentje) met die verongelukte melk afgerekend, f 1,- ontvangen, 35 liter à 3 1/2 cent.
Blaarkop pink onder onze stier gehad.
Naar de Koekoeksweide geweest.

HOENDERLOO, WAT LIG JE MOOI!

(Oproep)

M.W. Enserink

Hoenderloo, wat lig je mooi,
midden op de hei!
Licht en lucht en zonneschijn,
alles heb je vrij.

Dat zongen de jongens uit Hoenderloo in Almen op de wijs van "Jingle bells".
Het waren jongens van het tehuis in Hoenderloo, die een tijdlang in Almen gehuisvest waren. De leiding probeerde er een vrolijke belevenis van te maken en slaagde erin de dorpsbevolking in groten getale op de been te brengen voor een kennismakingsavond.
Wanneer waren de Hoenderlooiers - zoals ze zichzelf noemden - in Almen? Waar precies? Op de Ehze? Waarom, en hoe lang?
Wie weet het nog? En hoeveel waren het er ongeveer? Alleen jongens? Van welke leeftijd?
Misschien kunnen onze lezers zorgen voor een mooi stukje in Ons Markenboek.

DE EERSTE-STEENLEGGING VAN DE NEDERLANDS HERVORMDE KERK TE EPSE

N. van Wijk

In Ons Markenboek, 5e jaargang nr. 1 (januari 1987), heb ik geschreven over het godsdienstonderwijs in Epse in de vorige eeuw. Ik wist toen nog niet te vermelden in welke lokatie de godsdienstonderwijzer zijn catechisanten ontving. Inmiddels ben ik tot de ontdekking gekomen dat de lessen werden gegeven in een schuur aan de Dortherweg 15, thans eigendom van de familie R.H. Meyer.
Het is alom bekend, dat Epse kerkelijk bij Deventer hoorde en de Epsenaren in de Bergkerk ter kerke gingen. Rond 1920 ontstonden plannen om in Epse een kerkje/kapel te bouwen. In 1927 kon men beginnen met de bouw van het huidige kerkje.
Hier volgt een verslag van de eerste-steenlegging, die onder zeer grote belangstelling plaatsvond.
Namens de Deventer kerkvoogden heette de heer J. Pluim, president-kerkvoogd, de aanwezigen welkom en wel in het bijzonder de bewoners van Het Hassink, de familie Van der Feltz, die zoveel voor de aanstaande kerkbouw had gedaan en architect Postma, die belangeloos het bouwplan ontwierp.
Hierna vond de eerste-steenlegging plaats door freule S.C. van der Feltz. Ze verrichtte de plechtigheid met een, haar door de heer Pluim aangeboden, zilveren troffel.
Zij uitte haar dank voor het feit, dat zij het was die de eerste steen mocht leggen en zij sprak de hoop uit dat het kerkgebouw spoedig te klein zou mogen zijn.
De voorzitter van de voorbereidingscommissie, de Deventer predikant ds. Ter Haar, kreeg hierna het woord. Hij vond, in vergelijking met de zegswijze: "Als de berg niet naar Mohammed komt, moet Mohammed naar de berg komen", dat als de Epsenaren niet naar de kerk in Deventer kwamen, de kerk maar naar Epse moest komen. Het was inderdaad zo, dat slechts enkele Epsenaren de diensten in de Bergkerk bezochten. Er vonden daarom wel diensten plaats in de Epser school, doch dit was, omdat volwassenen zich in de toenmalige schoolbanken moesten persen, een gebrekkige regeling. Ds. Ter Haar herinnerde aan het psalmwoord: "Zo de Heer niet bouwt, vergeefs bouwt de bouwmeester". Hij uitte tevens zijn dankbaarheid voor de grote belangstelling, voor het beloofde avondmaalszilver, het orgel en de vele toezeggingen voor de belangeloze medewerking bij de bouw.
Namens de burgerlijke gemeente sprak burgemeester Wentholt.

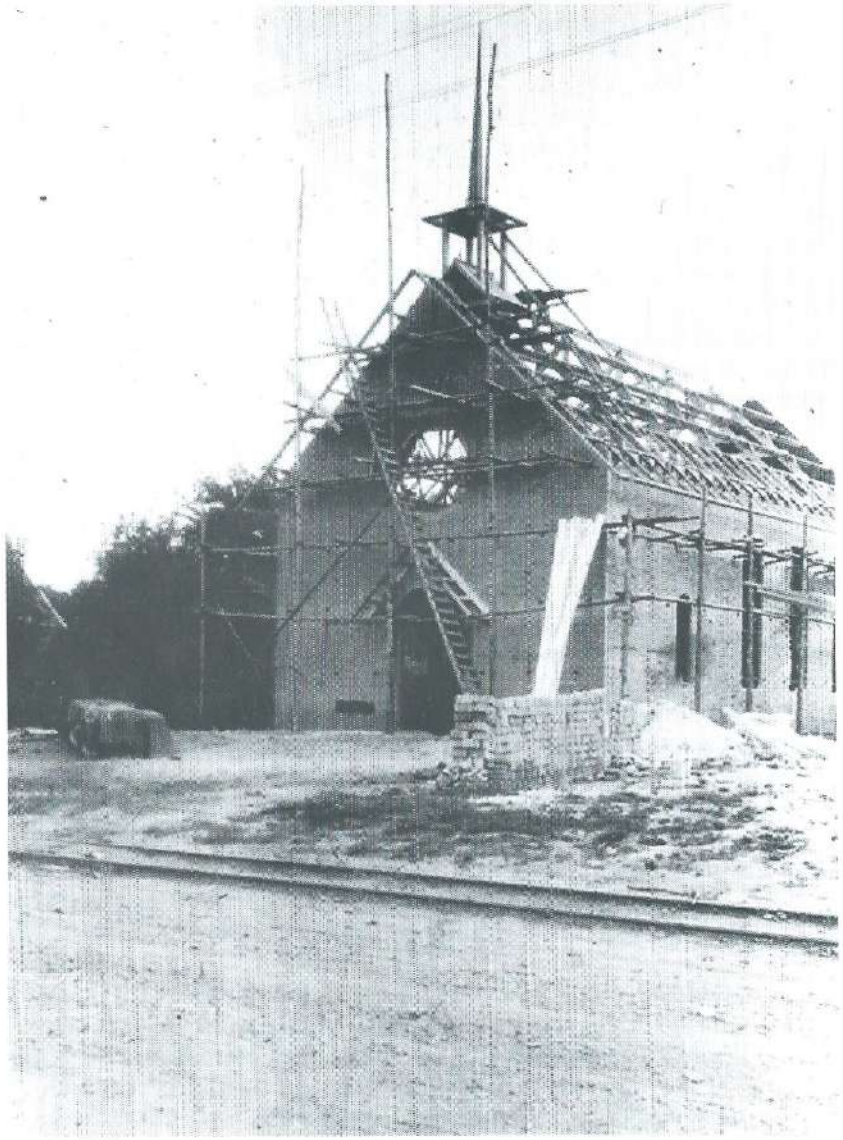

Hij waardeerde het namens het gemeentebestuur, dat de Epser bevolking zoveel voor hogere waarden over had en hoopte spoedig de inwijding van het kerkje te mogen bijwonen.
Aan freule Van der Feltz werd hierna de zilveren troffel en een door de heer E. Bokhorst getekende oorkonde van de steenlegging aangeboden.
Onder leiding van het hoofd de school, meester Klumper, tevens toekomstig koster, zongen de leerlingen het volgende lied (de melodie is mij helaas niet bekend):

1. Nu is de eerste steen gelegd
   Van 't rijzend kerkgebouw.
   De vriendschapsband reeds sterk en hecht
   Wordt nu geschraagd door trouw
   Aan godsdienst, deugd en broedermin.
   Daarmee gaan wij het leven in
   En steunen dit gebouw.

2. Onze buurtschap is tot dorp gegroeid
   Door stichting van deez' kerk.
   De plaats waar nu de jeugd nog stoeit
   Bestemd voor 's Heeren werk.
   Onze ouders zijn ons voorgegaan.
   Wij willen nu en steeds voortaan
   Steeds steunen deze kerk.

Hierna sprak de heer Klumper zijn leerlingen toe. Hij wees op het belang van de eerste-steenlegging van een kerk en vergeleek het met het planten van een boom. Hij wees tevens op het belang van het medeleven der bevolking met het kerkelijk gebeuren en wees er tot slot op verheugd te zijn de viering van het kerstfeest in de toekomst in de kerk te kunnen doen houden en dan ook in aanwezigheid van de familie Van der Feltz.

WERKGROEP GENEALOGIE

H. Rol

De werkgroep Genealogie bestaat inmiddels uit de dames Maarschalkerweerd (Zutphen) en Makkink (Drempt), en de heren Klein Ovink (voorzitter), Pasman (twee bestuursleden van De Elf Marken dus!), Lensink,Pelgrum en Menop. Het achtste lid ben ik; mijn functie is het best met "coördinator" te omschrijven. Meer mensen zullen wij, denk ik, niet vragen, maar spontane medewerkers zijn natuurlijk altijd welkom.
Inmiddels is de werkgroep hard aan het werk. Uit een gemeentelijke belastinglijst uit 1825 hebben wij een overzicht van gezinshoofden per familienaam samengesteld en het streven is van al die geslachtsnamen uiteindelijk een genealogie te hebben.
1852 is overigens niet het vroegste jaar waarover wij gegevens hebben. Lijsten uit nog vroegere jaren hebben evenwel het nadeel, dat vrij veel bewoners nog onder de naam van het door hen bewoonde erf voorkwamen, terwijl hun familienaam toch een andere was.
Voorts hebben wij afgesproken, dat het zwaartepunt van onze genealogische belangstelling in de gemeente Gorssel ligt. Voor de eventuele voorgeschiedenis van een geslacht in een andere gemeente hebben wij dus minder belangstelling en takken van een familie die uit de gemeente vertrekt, volgen wij verder niet. Elk persoon, die in een genealogie voorkomt, komt in een kaartsysteem, en wel zo, dat connecties tussen families al uit dit kaartsysteem duidelijk worden. Er komt een apart kaartsysteem voor boerderij- en huisnamen. Genealogieën die wat ons betreft "klaar" zijn, worden gedeponeerd in ons verenigingsonderkomen te Harfsen en zullen daar op gezette tijden voor leden van De Elf Marken ter inzage zijn, evenals de kaartsystemen. Het echte werkterrein zal uiteraard meer in de archiefkamer in het gemeentehuis liggen, omdat daar nu eenmaal heel veel gegevens te vinden zijn.
Overigens is de respons op ons verzoek aan leden van De Elf Marken om genealogische gegevens ter beschikking van onze werkgroep te stellen niet erg groot geweest. Ik heb inmiddels begrepen dat ettelijke mensen er weinig voor voelen de uitkomsten van soms jarenlang onderzoek zomaar ter beschikking van anderen te stellen. Genealogen helpen elkaar altijd, dacht ik, maar dat blijkt toch wat te optimistisch gezien te zijn geweest. Genealogen zijn ook nogal bemoeizuchtig en aan bezoekers van het gemeentearchief wordt dan ook vaak gevraagd: "Met welke familie(s) bent u

bezig?" Het antwoord: "Man, bemoei je met je eigen zaken" heb ik nog nooit gehoord; al die speurders willen best verder worden geholpen! Trouwens, als iedereen zijn door onderzoek verworven kennis voor zichzelf hield, zou ook Ons Markenboek niet mogelijk zijn bij gebrek aan kopij! De kennisdelers hebben dus gelijk, ja toch?

NOTITIES

Harm Degenhart

29. De A1 heeft ook een naam

De officiële naam van de rijksweg A1, die voor een deel loopt over het grondgebied van de gemeente Gorssel, is Holland-Twente Route. De autoweg heeft dus zowel een cijferaanduiding als een naamsaanduiding.
De naam is in onbruik geraakt. Het gebruik van "Holland" in de naam is overigens niet fraai. In het buitenland spreekt men niet van Nederland maar van Holland. De naam Nederland is niet algemeen gangbaar.
Tijdens de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden was Holland het belangrijkste gewest. In de naam Holland-Twente Route klinkt deze overheersende positie uit het verleden nog door. Holland was van 1813 - 1840 een provincie van het Koninkrijk der Nederlanden. Bij de grondwet van 1840 kwam de splitsing in twee provincies Noord-Holland en Zuid-Holland tot stand. In de toekomst zal een verdere splitsing tot stand komen, de geschiedenis herhaalt zich. Rotterdam en omgeving zullen worden afgescheiden van de provincie Zuid-Holland. En zo zullen ook van de provincie Noord-Holland Amsterdam en omgeving worden afgescheiden. Wat eens één was, zal dan bestaan uit vier provincies.
De A1 maakt deel uit van de verbinding Berlijn - Amsterdam.

ALMENAREN IN DE VAART DER VOLKEREN

*M.W. Enserink en G. Loman **

Het betrekkelijk kleine dorp Almen bracht, althans naar verhouding, een zeer groot aantal bekende namen voort op landbouwgebied, vooral wat de boerenorganisatie betreft.
Dat de boeren vooral in het begin der twintigste eeuw de handen ineen sloegen is alom bekend door het zien verrijzen van tal van coöperaties, te beginnen met de boerenleenbanken in elk dorpje, volgens het onvolprezen Raiffeisensysteem, coöperatieve boterfabrieken, aankoopverenigingen van landbouwbenodigdheden, aanvankelijk vooral veevoeder en kunstmest.
Maar ook de zogenaamde standsorganisaties kwamen van de grond, zoals de grote drie bonden, die in Gelderland heetten: Geldersch-Overijsselsche Maatschappij van Landbouw, de ABTB (Aartsdiocesane Rooms-Katholieke Boeren- en Tuinders Bond) en de Geldersche CBTB (Christelijke Boeren- en Tuinders Bond).
Van de eerstgenoemde centrale landbouworganisatie (de GOMvL) werd in de dertiger jaren vice-voorzitter (hetgeen neerkwam op een drukkere werkkring dan die van de voorzitter): de Almenaar Gerrit Boschloo (1870 - 1939), die plaatselijk al zijn sporen had verdiend in de boeren-samenwerking; zijn grafsteen vermeldt met dankbaarheid zeven voorzitterschappen op kerkelijk en maatschappelijk terrein en hij was ook nog lid van de gemeenteraad van Gorssel. Hoewel het "zenuwcentrum" van de GOMvL in Arnhem lag, bleef Boschloo gewoon in Almen op de boerderij Het Lentink wonen en reisde hij honderden malen naar Arnhem, ook toen als gevolg van de landbouwcrisiswet werd ingesteld: de LCO (Landbouw Crisis- Organisatie). De LCO, met plaatselijke commissies in elk "district", moest zorgen voor allerlei landbouwcrisismaatregelen, waarvan velen zich nog het beste herinneren de beperkende maatregelen voor de varkenshouderij (biggenmerken), rundveehouderij (melkproduktiebeperking, inblikken van rundvlees), de graanteelt (rogge kleuren = denatureren, ongeschikt maken voor menselijke consumptie).
Samen met de secretaris H. Ruyter, aangewezen door de ABTB, ondertekende G. Boschloo als voorzitter tal van circulaires, toewijzingen en aanwijzingen van de LCO.
Zijn zoon, Gerrit Willem Boschloo (1908 - 1994), secretaris van de boerenleenbank, nam ook een plaats in op provinciaal niveau; hij was namelijk naast succesrijk rundveefokker een deskundige op het gebied van melken met de melkmachine en werd aangewezen in de provinciale Melkmachinecommissie, eerst van het Rijks

Veeteelt Consulentschap, later van de Stichting voor de Landbouw en daarna van het Landbouwschap.
Antonie Loman (1899 - 1969), een schoonzoon van Gerrit Boschloo, groeide op in het landbouworganisatiewezen en werd eerst voorzitter van de Coöperatieve Landbouwvereniging "Almen-Harfsen" en - via de tussenliggende organisatievormen - werd hij geroepen als voorzitter van de bovenste coöperatie op dit gebied, landelijk dus, het Centraal Bureau van Landbouw Aankoopverenigingen; de hoofdvestiging was vanouds Rotterdam. Het was een omvangrijke taak, maar hij bleef gewoon in Almen wonen, dat wil zeggen: op de boerderij Het Wagenvoort; dat is natuurlijk in Harfsen, maar het adres was: post Almen, dus in het landelijk bekende dorp.
Almen kreeg ook grote bekendheid door Gerrit Koning (1892 - 1974). Hij was directeur van de Coöperatieve Landbouwvereniging "Almen-Harfsen" en van de Coöperatieve Boerenleenbank te Almen (later "Almen-Harfsen"). Hij deed het met hart en ziel, maar het was deze duizendpoot niet genoeg, want hij had van veel dingen verstand. In het dorp spande hij zich in voor de Oranjevereniging, kinderherstellingsoorden, gemeenteraad (Gorssel dus, later ook wethouder), maar hij beperkte zich bij de meeste zaken niet tot het plaatselijke werk; bij de CHU (Christelijk Historische Unie) werd hij ook bestuurslid van de Statenkieskring en daarna lid van de Provinciale Staten van Gelderland. Ook was hij penningmeester van de Rekkense Inrichtingen.
Almense geluiden werden in de hele provincie gehoord. De coöperatieve afzet van eieren was grotendeels een Almense aangelegenheid, want de invloed op de (Arnhemse) Geldersche Eierveiling was niet weg te poetsen: in nauwe samenspreking met de Roermondse Eiermijn werd de eierafzet beter op pootjes gezet en verbeterd. De coöperatieve afzet van varkens begon in Almen. Gerrit Koning had een solide stofjas om de aangebrachte varkens mee te betasten en te wegen, aan het station Laren/Almen en in Harfsen, maar ook in Vorden, waar ze op de bedrijven werden opgespoord en aangekocht door Gradus Steenbreker, Louis Schouten, zijn oomzegger Ab Koning en nog een rijtje anderen. In Almen gebeurde dat door onder andere G. Hendrik Ruiterkamp.
Maar zelfs vanuit Bennekom werd Koning periodiek uitgenodigd voor het "varkens ontvangen". De varkens gingen naar de exportslachterijen van Welling in Borculo, Zendijk in Twello, Niers in Epe, Poesse in Vorden, Stegeman in Deventer, Zwanenberg in Oss, Homburg in Oss, Bakhuis in Olst, Meester in Wijhe enz. Geen wonder dat in Almen de GOS (Gelders-Overijsselse Slachtveecoöperatie) geboren werd. Ant. Loman, hierboven al genoemd, werd voorzitter.

Koning speelde een grote rol in de NPF (Nederlandse Pluimvee-Federatie), waarvan hij secretaris was; een voornamelijk Gelderse boerenorganisatie voor de verbetering der pluimveehouderij. Van het fokken van kippen had hij trouwens ook gefundeerde kennis, want doorlopend trad hij nu op als keurmeester voor raskippententoonstellingen in het hele land. Zelf hield hij ook enkele fraaie rassen.
Kon Gerrit Koning al dat werk alleen af? Alleen omdat hij prima medewerkers had! Zijn kantoormensen trokken ook in alle tuigen. Zij konden goed typen en stencillen en met de telmachine werken. G.H. Kroeze - waarover hierna meer - specialiseerde zich ook in het "varkens ontvangen", wat hij met veel plezier deed. Gerrit Pasman was specialist in eieren ontvangen. G.W. Addink deed de administratie van de "Almen-Harfensche Molest- en Stormverzekering" en ook van de LCO-aangelegenheden (landbouw-crisis-maatregelen). Typerend was dat de telefoon werd opgenomen met: "Met het kantoor van Koning!"
Gerrit Hendrik Kroeze (1893 - 1967) was ook secretaris-penningmeester van de "Coöperatieve Dorsvereeniging", later, vooral na de oorlog, "werktuigenvereniging". Doordat in het kader van het Marshall-plan de mechanisatie gesubsidieerd werd, moest er een aantal specifieke coöperaties worden opgericht, waarvan hij de secretaris-penningmeester werd. Toen dit zijn dagwerk werd, compleet met de loonadministratie en de kostprijs- en tariefberekening, werkte hij tevens aan de uitbouw der organisatie van de bedrijfstak, eerst in de Gelderse bond van werktuigverenigingen en spoedig in de totstandkoming van de FLEC (Federatie van Landbouwwerktuigen Exploiterende Coöperaties), een landelijke organisatie, tot op heden onmisbaar voor de CAO-onderhandelingen en de tariefstelling, beide in landbouwschapsverband. Het kantoor was natuurlijk in Almen, later in Gorssel, toen W. Riethorst zijn plaats innam.
Nog even terug naar de Boschloo-familie. Teunis Boschloo Rz. blies zijn partijtje mee in het Gelderse. Hij werd voorzitter van de Gezondheidsdienst voor dieren in Gelderland. Kantoor en laboratorium waren gevestigd in Rozendaal Gld. en werden van onuitwisbare betekenis door in de eerste plaats het provinciale tbc-bestrijdingsplan, waarmee miljoenen guldens gemoeid waren en wat nagevolgd werd door alle tien andere provincies, daarna de bestrijding van de abortus Bang bij rundvee, en allerlei andere ziekten die bij rundvee, varkens en ander vee kunnen optreden. Teunis Boschloo maakte naam door zijn vaardigheid om met

Bestuur en Raad van Toezicht Coöperatieve Boerenleenbank te Almen bij het 25-jarig bestaan in 1939, voor het gebouw "Ons Huis".
(De naam van de boerderij achter de naam van elk der gefotografeerden).
Van links naar rechts 1e rij: Toon Loman Ezn. (Het Lebbink, Almen), Jan Willem Harmsen (Het Have, Almen), Gerrit Boschloo (Het Lentink, Almen), Jan Willem Makkink (Het Asseler, Harfsen), Gerrit Hietkamp (Het Laar, Almen).*
Van links naar rechts 2e rij: Toon Loman Azn. (Het Ebbink, Harfsen), Gerrit Koning (Almen, kassier), Antonie ten Have (De Bierkamp, Almen), Gerrit Jan Marinus Enserink* (De Huurne, Harfsen), Gerrit Valkeman (Harfsen), H.J. Bokhorst (directeur boterfabriek, Almen).*
** In dit artikel genoemd.*

onwillige veehouders en soms eigenwijze veedokters te communiceren.
Grote bekendheid kreeg Gerrit Jan Marinus Enserink (1884 - 1971) uit Almen (eigenlijk Harfsen post Almen, zoals Antonie Loman) als voorzitter van de Geldersche Christelijke Boeren- en Tuinders-Bond. Plaatselijk gaf hij zijn krachten als secretaris van de Coöperatieve Landbouwvereniging en als voorzitter van de Coöperatieve Boerenleenbank, maar via de plaatselijke afdeling en het kringverband van de CBTB kwam hij in het hoofdbestuur. Als voorzitter van de CBTB had men hem ook nodig in de (landelijke) Centrale Cultuurtechnische Commissie. De CCC begeleidde de CTD (Cultuurtechnische Dienst) bij het ontwerpen en uitvoeren van ruilverkavelingen, die in de provincie plaatsvonden en hij reisde per fiets en openbaar vervoer stad en land af om problemen bij de grondeigenaren en -gebruikers op te lossen.
Baanbrekend werk verrichtte de Almense hervormde predikant Jan Steefland (1912 - 1990), die van 1946 tot 1961 de dominee van Almen en Harfsen was en ambtshalve de voorzitter van de Ned.-Hervormde Diaconie. Hij trok zich de sociale nood van de boerengezinnen aan, die in moeilijkheden kwamen door sterfgevallen of ziekte van de kostwinners. Zijn invalshoek was: als de moeder in een gezin uitgeschakeld wordt, is er hulp, maar als de boer uitvalt, hangt alles af van de goedheid van buren en familie, en dat kan niet zo lang duren. Met opdracht van de diakenen voerde hij samen met zuster De Hen van de stichting voor maatschappelijk werk tal van besprekingen met onder andere de gemeentelijke sociale dienst totdat de Bedrijfsverzorgingsdienst op poten stond. Een landelijke primeur! De eerste bedrijfsverzorger in Nederland (een nieuw woord) was Johan Klein Geltink; hij werd gehuisvest in Almen. Spoedig werd het voorbeeld van Almen gevolgd door de oprichting van tal van bedrijfsverzorgingsdiensten in het hele land, gebundeld in de Coöperatieve Vereniging Agrarische Bedrijfsverzorging, kantoor houdende in Almen, want de secretaris werd Gerrit Loman, een zoon van Antonie van Het Wagenvoort (zie boven). De bond sluit tot op heden de collectieve arbeidsovereenkomsten af voor het personeel van de bedrijfsverzorgingsdiensten en is het enige overlegorgaan op dit gebied over overheidssubsidies en andere regelingen op sociaal gebied. Vanuit het kantoor in Almen wordt de bedrijfsverzorging in Drenthe, Overijssel, Gelderland en Flevoland gecoördineerd.
Misschien kunnen we nog wel een poosje doorgaan. Over Blikman die alles over varkens wist, de andere Blikman, die door het land ging als schapenexpert, over de andere Blikman, die lid van Gedeputeerde Staten van Flevoland werd, over Toon Loman, ook

een zoon van Antonie en landbouworganisatieman pur sang, in de GMvL een zeer actief lid van de Provinciale raad voor de Bedrijfsontwikkeling en de Beoordelingscommissie, over Roelof van Teunis Boschloo Rzn, die de sterrenhemel in kaart brengt. Over Mineke Kroeze, die wethouder werd in Hattem. Allemaal mensen die de naam van Almen hoog hielden.
Maar dan kunnen we wel eens afdwalen en blijft er niets over voor de geschiedschrijvers van de 21e eeuw....

* Gerrit Loman is op 12 juli 1994 op 66-jarige leeftijd overleden.

Gelezen:
De coöperatie van vroeger is nu een agribusiness-concern. Zes daarvan zijn doorgedrongen tot de top vijftig van het bedrijfsleven (OOGST, 6 november 1992).
Campina Melkunie en Cebeco-Handelsraad behoren sinds 1991 tot de groep van twintig grootste ondernemingen in ons land. Cebeco Handelsraad is de negentiende in de top honderd uit industrie, handel en transport (OOGST, 20 november 1992).

DE DUIVENTIL OP DE EHZE

M.W Enserink

Ons Markenboek bevatte een paar jaar geleden een oproep om te zoeken naar oude foto's van de duiventil die heeft gestaan op het eiland vóór de Ehze te Almen.
Het kwartaaltijdschrift van de Stichting Het Geldersch Landschap (zomer 1994) informeert ons over het succes van de zoekaktie; dit ter gelegenheid van het afscheid van Henk F. van Dijk als bouwkundige van de genoemde stichting op 1 september 1994.
Van Dijk vertelt: "Op het landgoed De Ehze bij Almen stond een duiventil. Dat wil zeggen: er stond alleen nog een paal midden in een weiland. Bij de verwerving hadden we beloofd de duiventil te zullen restaureren. Maar hoe kom je er achter wat er precies boven die paal had gezeten? Via een stukje in ons tijdschrift en veel speurwerk kwamen er een paar piepkleine fotootjes boven water. Door een beetje te schatten hebben we een reconstructie kunnen maken. De duiventil staat er nu weer prachtig bij".

KERKPADEN VANUIT EEFDE NAAR WARNSVELD

H.J. Jansen op de Haar

In Ons Markenboek, 10e jaargang nr. 1 (januari 1992), bladzijde 12, hebben we een stukje geschreven over een kerk- en molenpad te Eefde.
Nu dit jaar de Nederlands Hervormde Gemeente het feit herdenkt dat zij vijftig jaren geleden een zelfstandige Hervormde Gemeente werd, heeft men ons verzocht te onderzoeken welke kerkpaden er in de loop van de tijd geweest zijn.
In 1992 hebben we uitvoerig een pad beschreven, beginnende aan de Zutphenseweg bij Enkzicht van de familie Gisler. Dit pad gaat achter de bestaande bebouwing aan de Zutphenseweg in zuidelijke richting naar Teenk en vandaar tussen Peppelenbos en Bellert naar de Pas en vandaar naar het Nijveld. Rechtdoor ging het dan naar de molen en rechtsaf via Het Lange Pad naar Warnsveld. Er zijn natuurlijk veel meer paden en paadjes geweest naar Warnsveld, maar niet alle zijn te achterhalen. Toch is er nog zoveel bewaard gebleven dat het de moeite loont dit te publiceren.
Tussen Eefde en Warnsveld vormt de Berkel een natuurlijk obstakel en om aan de overkant te komen waren er de Kapperbrug en het vonder. Het vonder was niet geschikt voor paard en wagen, dus die moesten steeds via de Kapperallee naar Warnsveld of via Zutphen. De bewoners van en nabij Huize De Voorst zullen van deze overgang gebruik hebben gemaakt. De rest maakte gebruik van het vonder.
Voor we echter hiermee verder gaan, is het goed iets meer te vertellen over het kerspel Warnsveld.
Kerkelijk behoorde het dorp Eefde tot het kerspel Warnsveld.
Het kerspel Warnsveld had binnen haar grenzen acht marken, waarvan er vier zuidelijk van de rivier de Berkel lagen, namelijk de marken van Wichmond, Warken, Leesten en Vierakker; noordelijk van genoemde rivier lagen de marken Eefde, Angeren, Rijsselt en Wolfeler. Sedert 1811 behoren de laatstgenoemde marken tot de gemeente Gorssel.
In 1121 vinden we de kerk van Warnsveld in de geschiedenis van deze streek, waaronder dan ook de kapel van Vorden behoort. Ook de kerk van Almen behoorde in haar beginperiode tot Warnsveld, maar is in 1272 al een zelfstandige parochie. In het jaar 1121 wordt de kerk van Warnsveld met de kapel te Vorden door de bisschop Godebaldus van Utrecht opgedragen aan het kapittel van St. Pieter te Utrecht. De vertaling van die oorkonde luidt als volgt: "Aan alle gelovigen, zo tegenwoordige als toekomende, zij bekend,

DEZE KAART IS ALS BULAGE ONDERDEEL VAN DE KADASTRALE ATLAS GELDERLAND 1832: GORSSEL

KAART 18

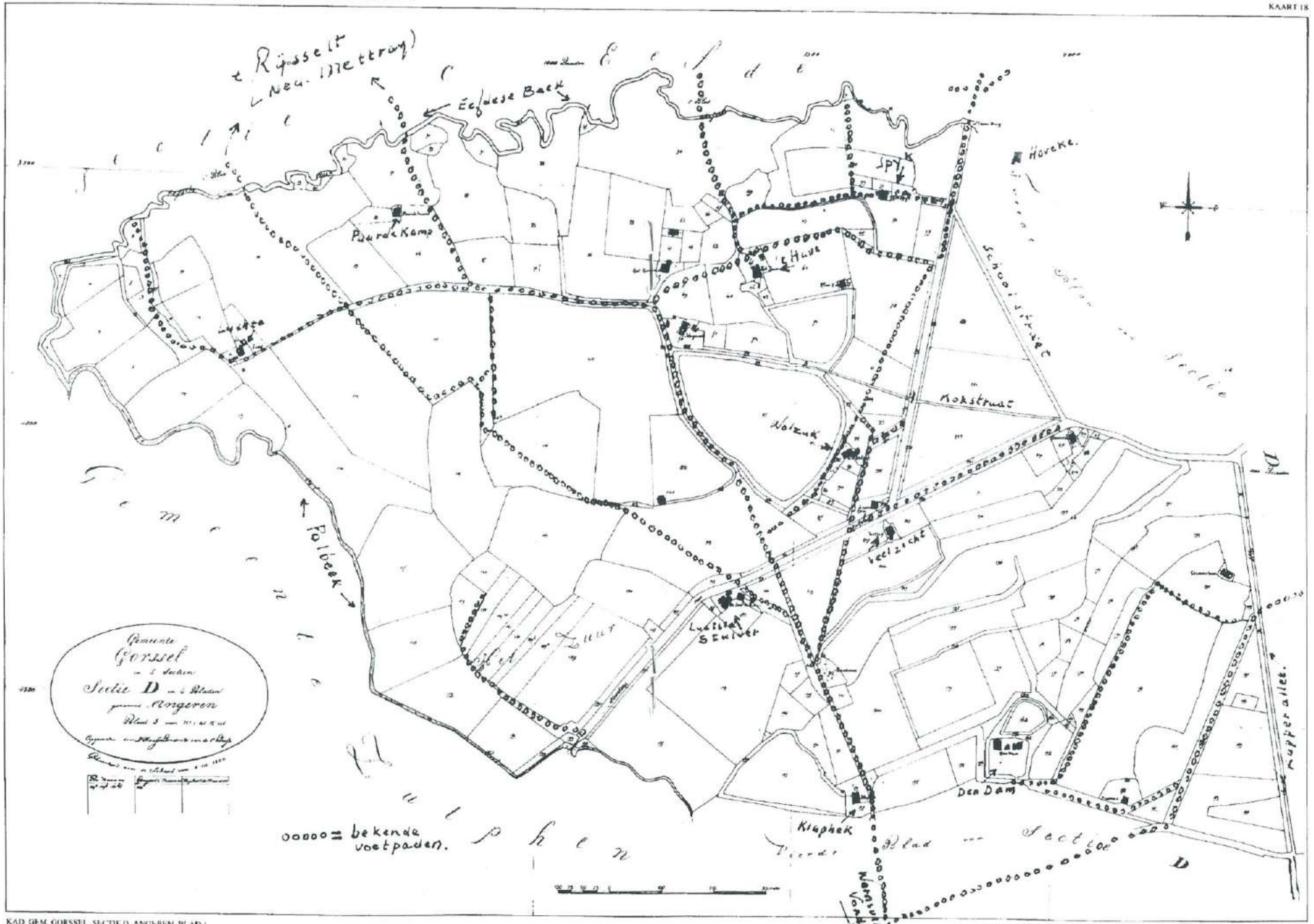

KAD. GEM. GORSSEL, SECTIE D, ANGEREN, BLAD 1

E.M.J. Bouwman Fec. 1985 © STICHTING WERKGROEP KADASTRALE ATLAS GELDERLAND

dat ik Godebaldus, bij Gods genade Bisschop van Utrecht, de Broederen van St. Pieterskerk te Utrecht gegeven heb de kerk van Warnsveld met een tot die kerk behorende kapel, genaamd Urdene, zodanig dat de gemelde broeders de macht hebben om de inkomsten ervan tot zulke gebruiken te besteden als zij zullen goedvinden. Dit hebben wij gedaan ter bede van onze getrouwen proost Diederik en voor de zaligheid van mijn ziel, opdat die Portier ons genadig zij, in wiens stede wij Bisschoppen ook sluiten en opendoen. Ook hebben wij diezelfde kerk vrijgemaakt van het Bisschoppelijk bezoek en van alle Bisschoppelijke lasten, tenzij in zulke gevallen als de Bisschop daar in eigen persoon ene Synode houdt, wanneer hij twee marken voor dienstgeld ontvangen zal. En opdat dit bij de nakomelingen onwrikbaar blijve, hebben wij de gifte door ene Bisschoppelijke afkondiging bekrachtigd en door dezen brief, die met ons zegel bezegeld is, bevestigd".
Dit is in Utrecht in het openbaar gedaan in het jaar 1121, 14e indictie, in het 5de jaar des keizerdoms van Hendrik enz, enz, (volgen een rij van namen die getuigen waren van deze overdracht).
In de kerk waren drie diensten ingesteld en wel:

a. Van de Heilige Maagd Maria met de last van een Zaterdagse mis. Deze dienst stond ter begevinge aan de Kreyincks.
b. Van de vier Maarschalken, welke begeven werd door de Barners en waarvan de bedienaar alle Dinsdagen en Donderdagen den goddelijken dienst lezen moest.
c. Van de Heilige Catharina, wiens bedienaar gehouden was des Woensdags en des Vrijdags de onbloedige offerande op te dragen. Deze laatste dienst werd vergeven door Gerard van der Capellen in Den Dam.

Uit de ons bekende gegevens is wel gebleken dat in de loop der eeuwen deze kerk, die toegewijd was aan St. Martinus, financieel veel zorgen kende en uit het markenboek van Angeren is bekend dat de kerk een beroep moest doen op de markenkas van de acht genoemde marken. (Notulen van 1770.) Op het einde van de zestiende eeuw wordt de eerste predikant benoemd. De laatste bekende pastoor was Paulus ten Have in 1567.
Dit is maar een greep uit de geschiedenis van de Martinuskerk van Warnsveld. Lang voor de hervorming aan het eind van de zestiende eeuw behoorde ons dorp Eefde kerkelijk bij Warnsveld. De hervorming bracht geen wijziging in de grenzen van het kerspel. Dit is zo gebleven tot 1944, toen Eefde een zelfstandige Hervormde Gemeente werd.
Om ter kerke te gaan moest men, in die dagen van schaarse vervoermiddelen, meestal te voet of met paard en wagen. Vanzelfsprekend zocht een ieder zijn kortste weg en zo ontstonden

er wegen en paden, die door het kerkvolk werden gebruikt om aan haar zondagsplicht te voldoen. Ook de schoolkinderen zullen hiervan gebruik hebben gemaakt, want de eerste school in Eefde werd pas in 1878 gesticht. Daarvoor moesten de kinderen naar Gorssel, Almen, Warnsveld of Zutphen. De meeste kinderen gingen naar Warnsveld. Het ging dus in hoofdzaak om paden naar de kerk of scholen.
Vanaf de twaalfde eeuw behoorde Eefde onder het kerspel Warnsveld en zo oud zijn dan ook de oudste paden daarheen. Een kaartje van de Berkel uit de zeventiende eeuw geeft het bestaan van het vonder al aan.
Het pad dat bij Enkzicht in Eefde begon was niet alleen een kerkpad, doch tevens een molenpad naar de Voorstermolen aan de Almenseweg. Deze molen was er reeds in de zestiende eeuw. Met genoemd pad kon men niet alleen naar de kerk in Warnsveld, maar men kon ook via het Waldhoorn naar Almen. Soms was de kerk van Warnsveld niet te bereiken in verband met de hoge waterstand van de Berkel. We vinden in de geboorteregisters van Gorssel en Almen hiervan het resultaat, omdat een attente koster of predikant de verklaring erbij zette: "vanwege de hoge waterstand".
Als men op bijgaand kaartje de stippeltjes bekijkt, dan waren er heel wat weggetjes en paadjes die naar Warnsveld hebben geleid. We kunnen het ons haast niet voorstellen dat men vanaf het Rijsselt (Ned. Mettray) te voet naar Warnsveld ging, want lang niet iedereen beschikte over paard en wagen. Onze voorouders hadden er heel wat voor over om op zondag naar de kerk te gaan.
Met onze moderne middelen van vervoer zijn deze kerkpaadjes niet meer nodig; ze zijn buiten gebruik geraakt. Zo zijn we deze paden kwijtgeraakt en het is misschien daarom dat we op zondag niet meer de weg kunnen vinden naar de kerk. Hoe dan ook, het kerkepad behoort tot het verleden.

Bronnen:
J. de Graaf, De kerk te Warnsveld.
Eigen archiefonderzoek, met kaarten van G. Verstege te Harfsen.

AANSTELLING EN BEZOLDIGING VAN VELDWACHTERS IN HET BEGIN VAN DE VORIGE EEUW

H.J. Jansen op de Haar

In Ons Markenboek, 8e jaargang nr. 4 (oktober 1990), bladzijde 26 hebben we melding gemaakt van een belangrijk raadsbesluit van 25 november 1829. We zijn er toen niet verder op ingegaan met de gedachte daar nog nader op terug te komen.
Inmiddels is het al weer vier jaar geleden en naar aanleiding van het artikel over "Nachtwachten" van de heer Van Wijk in Ons Markenboek, 12e jaargang nr. 2 (april 1994), bladzijde 37, hebben we nu de draad maar weer opgepakt om genoemd raadsbesluit wat nader te bekijken.
Wat werd er toen precies besloten:
"dat men eenen Veldwachter, die zich uitsluitend bezig houdt, genoegzaam voor deze gemeente acht, gelijk voorheen slechts een politiebediende binnen deze gemeente gestationeerd is geweest."
Toen we dit besluit lazen, vroegen we ons af of het daarin gestelde wel juist was. We hadden namelijk indertijd in "Uit Gorssels verleden" van J. de Graaf gelezen dat op 28 oktober 1811 door maire De Vuller de twee aanwezige veldwachters in nieuwe uniformen werden gestoken voor de som van f 50,-. Dat was bij gelegenheid van het feit dat Napoleon met zijn echtgenote Gorssel zou aandoen, op zijn doorreis van Deventer naar Nijmegen. We hebben toch maar even nagegaan wie deze veldwachters dan wel waren, namelijk Gerrit Saleman en Jan Hendrik Schutte. En dan te bedenken dat deze heren te voet de gemeente moesten bewaken, en bij diefstal en inbraak present moesten zijn.
Het bovengenoemde besluit werd wel genomen, maar twee jaren later komt men erop terug en wel op 2 februari 1831:
"de raad overweegt om de Staatsraad Commissaris te Lochem te berichten dat het aantal veldwachters niet teruggebracht kon worden tot 1, aangezien dat vooral met de tegenwoordige tijdsomstandigheden (oorlog met België) de dienst van een tweede veldwachter van groot belang te achten is en wenschende zelfs de schijn van gebrek aan surveillance in deze voorzeker uitgestrekte gemeente weg te nemen; en heeft besloten om de tegenwoordige veldwachter D.J. van der Meij, die een tractement genoot van f 185,- voor Gorssel en f 25,- voor Dorth (Dorth was nog een afzonderlijke gemeente in 1831, *red.*) + f 25,- voor kleding, alleen aan te merken als veldwachter voor het dorp Gorssel en de buurtschappen Eefde en Epse en hem een tractement toe te kennen van f 150,- + f 25,- kledingtoelage, voorts een tweede veldwachter te benoemen op een tractement van f 125,- + f 25,- kledingtoelage".

Het duurde nog tot 13 november 1833 voordat de tweede veldwachter werd benoemd.
"Benoeming tot veldwachter: Derk Hulshof te Almen op een jaarwedde van f 125,- + kledingtoelage van f 25,- en voorts te bepalen (let op de datum, *red.*) dat te rekenen van 5 november laatstleden het tractement van den thans fungerende veldwachter D.J. van der Meij zal zijn teruggebracht op f 150,- + f 25,- kledingtoelage".
Dit was een behoorlijke aderlating voor veldwachter Van der Meij, daar zijn salaris met f 35,- werd verlaagd, maar bovendien raakte hij Dorth kwijt en dat kostte hem f 25,- per jaar. Hij leverde ongeveer 1/3 van zijn salaris in. We denken dat er toen nog geen politiebond was om de korting ongedaan te maken.
Ook de bewapening werd aangepast. We vinden dat twee percussiepistolen zijn aangeschaft in 1833 en we vermoeden dat toen Hulshof werd benoemd. Voorts werden er twee sabels aangeschaft.
Het uniform bestond uit: "een donkerblauwe lakensche buis, 1 vest, 1 jas met groene opstaande kraag, maar dat in het vervolg men de bepalingen zal observeren omtrent een uniforme kleding derselve binnen deze provincie vastgesteld".
Vermoedelijk hebben de veldwachters wel geklaagd over hun salaris, want op 20 augustus 1834 lezen we onder meer "dat men alle reden heeft om over het gedrag en de activiteiten der tegenwoordige veldwachters tevreden te zijn, beiden in de kracht huns levens en een kloek voorkomen, en er geen redenen bestaan om deselve uit hun functie te ontslaan."
En nou komt het: "dat in de begroting van het volgende jaar rekening zal worden gehouden met de mogelijkheid bij byzondere surveillances een gratificatie te kunnen toekennen."
Het is allemaal wel 160 jaar geleden, maar dat het voor de beide veldwachters een vetpot zal zijn geweest wagen we toch te betwijfelen. We zien onze tegenwoordige "veldwachters" al door de gemeente fietsen, laat staan lopen, even van het gemeentehuis naar De Wippert: de wereld zou te klein worden. Maar wees gerust, beste lezer, wij zouden zo'n voorstel niet durven doen.

Bronnen:
J. de Graaf, Uit Gorssels verleden (Deventer, 1926).
Gemeente-archief Gorssel.

NOVEMBER SLACHMAOND

J.H. Goorman

De maond November is van olds
altied 'n byzundere maond ewes.
As 't aeven kon dan mos ie zörgen
veur 'n motte of 'n keuntjen
dat dan ut gewichte had
met 'n schepken maismel en wat rogge.
Daor kreeg ie spek van op 't varken.
Zonder spek kon ie jao neet warken

't Slachten was 'n hele drukte.
De fenuuspot wodden an e-maakt
want water mos wal an de kaoke.
De lere mos nog af-e-vaegd
en de köpperen kettel uut de hilde.
Waor was noe den deksel weer?
Alles wodden klaor e-zet.
anders zat ie later daor weer met.

De slachter dee was mooi op tied.
Het varken wodden eers bekekken.
Altied was 't 'n heele besten.
Zo ene had 't lest nog neet e-had.
't Blood dat wodden op-e-vangen.
Daor wodden bloodbrood van e-maakt.
As d'r dan wat aover was
kwam 't bie den wienstok good van pas.

Met 'n schrobber wodden't haor
naodat 't good was lös e-weekt
van 't varken of-e-krabd.
De naegels in kaokend water lös-e-maakt
wodden d'r met haoken af-e-trokken.
Dan wodden hee netjes af-e-speuld
en zo wed e op de lere e-leg.
Ie waarn dan al good op weg.

Veurzichtig wodden e lös e-sneejn
anders koj de zaak bsmeern.
Dee darme dat was toch een geknooij
dee mos ie later umme-doon.
Een nach mossen ze dan nog in 't water
dan kon ie ze pas schraapn.
Veurzichtig krabben ie 't leste smeer
met een lepel ummeneer.

Maor as dan de slachter 't varken klaor had
en vake mèt e-gaeten had
zoch ie eers een stuksken gaas
um rondumme 't varken te doon
want dee katte, dee grote griezen
had 't al lange in de smiezen
dat er wat te halen was
maor dat zag ie dan 's aovunds pas.

Nao de koffie gauw op pad
um zolt te haaln veur 't vat,
Weitemael veur de balkenbriej
pepper, kruuden ok daorbiej.
Ietskes in de flesse veur de buren
want dat wis ie van te vuren
biej 't vetpriezen koj neet te zuunig ween.
Loopn doj neet op één been!

De slachter dee kwam 's aovunds weer
um 't varken af te hakken.
Secuur wodden alles noe verdeeld.
De hammen en 't spek in ziejen
dee mos ie in de tonne vliejen.
Dan kreeg iej de hipsenpeute en de butte
de aorne en de sta(r)t
dee gingen dan 't eerste in de sna(r)t.

's Ander daags kam 't grote wark
't met* dat mos ie sniejen.
'n Vleismesjien, zo aj zeet,
dee was in dee dagen neet.
Met zolt en pepper veur de smaak
wodden 't met 'n nach nog weg-e-zet.
As 't dan good deurtrokken was
begon 't wöstemaaken pas.

De wösten gingen an de spiele
en gingen dan de wimme in.
De schelhassen, ham en 't spek
dee kreegn ok 'n plaatse an dat rek.
Noe zeej bie de boer gin wimme meer
gin wösten en gin spek.
Noe stopt ze 't allemaol in de vreezer
en soms ok nog in de weck.

Noe roopt ze um dee olde tied
too alles baeter was.
Maor ze verget toch vake dat
as der dan geen wark in zat
men dan ok niks te aeten had.
Too sprak men nog neet aover rechten
aover een VUT of A-teee-vee.
Men mos er zèlf veur vechten.

(Wald spelling)

* met = gesneden vlees

HET KOOIKERSHUIS VAN DORTH

H.A. Klein Ovink

Het kooikershuis was vroeger het huis van de kooiker waar hij zijn benodigdheden voor het vangen van eenden bewaarde en waar hij en zijn gezin onderdak vonden.
De eerste kooiker van Dorth wordt genoemd in 1708 als Berend de Kooyer en zijn vrouw Jenneken Berents een kind laten dopen in Laren (Gld).
De tekst is dan: Berend de kooiker van zijn Graefelijcke Excellentie de heer Graeff van Flodorph wonende in de Schoolt zijn dochter gedoopt: Janna. Getuigen: Jan en Engele Beeckman en Geertjen aan Schoolthof. Hieruit blijkt dat Berend de eendenkooi en het kooikershuis pachtte van de heer van Dorth.
Het kwam in de Kring van Dorth wel vaker voor dat men de kinderen liet dopen buiten hun eigen kerkelijke gemeente (Kring van Dorth hoorde grotendeels onder de kerkelijke gemeente Bathmen).
In 1727 meldt zich een andere kooiker op Dorth, namelijk Wolter Jansen Kooier, komende uit Ampsen bij Lochem: hij huwt te Bathmen met Lutgert Arentsen Smale uit De Schoolt. Ze krijgen vijf kinderen, de jongste, Jenneke, gedoopt op 13 februari 1735, trouwde met Jan Brinkman uit Gorssel. Dit echtpaar woonde in 1811 nog op het kooikershuis, Jan is dan schoenmaker van beroep; hij overlijdt in 1812, waarna Jenneke in 1813 verhuist naar Gorssel. Daar overlijdt ze op 5 december 1820.
Bij doopaangiftes wordt Wolter Jansen Kooier omschreven als kooiker op Dorth, aan het huis Dorth.
Hendrik Wolters Kooier, gedoopt te Lochem in 1720 en kind uit het eerste huwelijk van Wolter Jansen Kooier met Willemke Hendriks, volgt zijn vader op als kooiker.
Hendrik trouwt op 11 juli 1739 te Bathmen met Jenneken Willems Scholthof uit De Schoolt: vier jongens en vier meisjes bekroonden hun huwelijk.
Dochter Grietjen huwt Teunis Paalman uit Laren, hun dochter Jenneken komen we later weer tegen in 1798.
In 1755 krijgt Hendrik Wolters Kooier een andere verpachter, want dan verkopen Hendrik de Reus, Heer en Graaf van Plauen en Vrouw Amelie Esperance Gravinne van Flodorf aan Gerrit ten Cate, die daar weer mee beleend wordt: "De Endekoye met huis, hof en daarbij behorende landerijen en verdere ap- en dependenties, rechten en gerechtigheden, zoals deze er vanouds bijgehoord hebben, gelegen in de Kring van Dorth, buurtschap Schoolt, als bijzonder leen en afgespleten van het huis Dorth".

Veel boerderijen gaan in die tijd over in particuliere handen, zoals De Bloemendaal, Schoolthof, De Kuypersplaatse, Nijendijk, De Riet, De Smalenplaatse, Brunswijker, Het Dorstige Hart of De Wippert en De Coertsplaatse.
De Kooier zal zich in de loop van de tijd wel vergroot hebben, want als er in 1761 een markevergadering wordt gehouden, acht eigenaar Gerrit ten Cate het gewenst om De Kooier aan te merken als een gewaard erve. (Wat hem overigens niet lukt.) Hendrik Wolters Kooier overlijdt op 15 februari 1796 op De Kooier; zijn vrouw ging hem al voor in 1783. Zijn halfzuster Jenneke Kooier en haar man Jan Brinkman blijven dan op De Kooier wonen. In 1798 krijgen eerder genoemde Jenneken Paalman en haar man Antony te Passeloo, timmerman, een stukje grond van het kooikershuis om er een huisje op te bouwen (De Veldkooier genoemd in de vorige eeuw).
Antony sterft in 1802, Jenneken hertrouwt op 25 oktober 1802 te Bathmen met Willem Schepers (later wordt hij Scheperman genoemd) uit Verwolde onder Laren (Gld.); Willem was op 4 mei 1769 te Laren gedoopt. Hij was van beroep timmerman en een broer van Hendrik Jan Schepers.
In 1835 vindt er een overdracht plaats van de roerende goederen aanwezig op De Veldkooier, tussen de erfgenamen van Willem Schepers. Antony Scheperman en zijn vrouw Fredrika Vroemisse krijgen de boedel toebedeeld onder voorwaarden. Aan inboedel en voortvaring: 1 koe f 50,-, bedden met kussen f 40,-, melkgereedschap f 57,-, lijkdracht moeder f 10,- (moeder leefde nog). Dochter Willemken huwt in 1861 met Garrit Kroeze uit Bathmen, Willemken overlijdt in 1874 en Garrit huwt haar tien jaar jongere zuster Janna. Deze overlijdt eveneens. Garrit trouwt voor de derde keer en wel met Janna Docters. In 1900 verkoopt de familie de boerderij aan Willem Holshorst en Berendine Nijenhuis. Het huis dat vroeger nog werd aangeduid met De Veldkooier wordt na die tijd vaak De Kroeze genoemd.
Na honderd jaar wonen er weer twee broers naast elkaar; Jan Hendrik Holshorst op het kooikershuis en zijn jongste broer Willem op De Kroeze (voorheen De Veldkooier).
Terug naar het kooikershuis. In 1814 kopen Hendrik Jan Schepers en zijn vrouw Hendrika Nijentjaank de katerstede De Kooier met ca. 3,5 ha grond van waarschijnlijk Jenneken Kooier, weduwe van Jan Brinkman. Hendrik Jan en Hendrika zijn afkomstig uit Verwolde onder Laren (Gld.); hij is dan 48 jaar, zij 47 jaar. Bij een inventarisatie van de maire Gorssel in 1815 is Hendrik Jan dagloner en heeft hij nog twee runderen ouder dan een jaar. In 1836 sterft Hendrik Jan kinderloos, zijn nichtje Geertrui Nieteman en

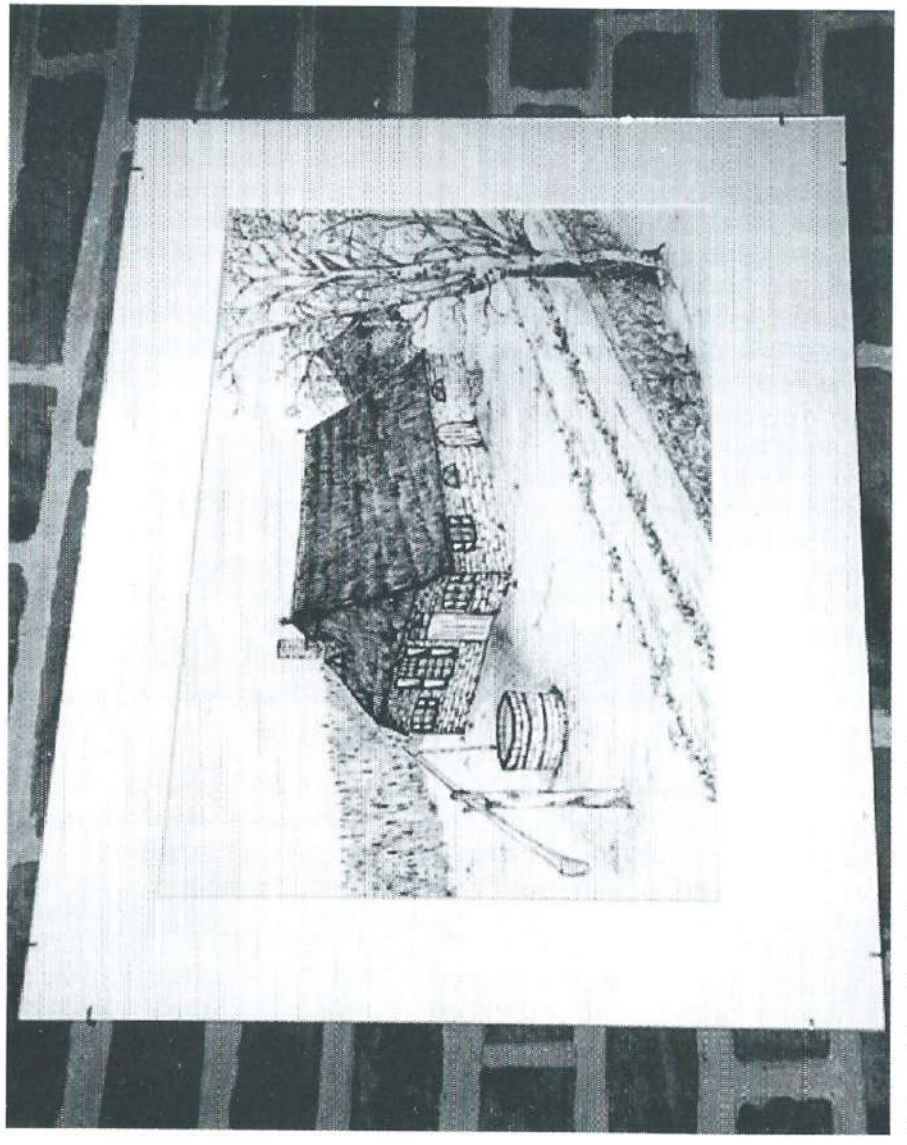

Het oude kooikershuis anno ± 1870

haar man erven dan De Kooier. Geertrui Nieteman, gedoopt te Laren op 19 juni 1806 en Hendrik Jan Brink, dagloner, gedoopt te Bathmen op 16 januari 1797, huwden te Kring van Dorth op 15 april 1831; ze kregen vier meisjes en vier jongens. De derde dochter Teuntje, geboren op 11 december 1835, trouwde een jaar na het overlijden van haar vader op 14 september 1858 met Willem Holshorst, geboren te Bathmen op 5 juli 1832, van beroep riet- en strodekker. In 1855 had Hendrik Jan nog grond gekocht van de marke Laren, Oolde en Verwolde: ca. 1,3 ha voor f 45,75. Het betreft hier heidegrond, deze moest nog ontgonnen worden. Willem Holshorst verdiende met rietdekken een mooi centje bij, zodoende kon hij al vrij gauw zijn zwagers en schoonzusters uitkopen. Vlak voor zijn dood op 10 september 1888 kocht hij nog 2,5 ha grond voor f 550,- (weide) van de toenmalige verkoop van erve De Riete door Jan Willem Broekhuis. Als na zijn dood de roerende en onroerende goederen worden getaxeerd blijkt het volgende aanwezig te zijn: 4 melkkoeien, 1 paard, 5 varkens en enige kippen f 455,-; huisraad in het voorhuis f 242,-; karnton, melktonnen, balans en gewichten enz. f 31,-; ongedorste rogge en haver, hooi en stro f 130,-; kleedwagen f 60,-; gezaaide rogge op het land f 60,-; verder boerenbenodigdheden f 200; bouwland, weiland en heide 10 ha, waarde f 3300,-.
Willem en Teuntje Holshorst kregen zes nakomelingen, vier meisjes en twee jongens. Jan Hendrik, geboren op 2 mei 1859 te Gorssel neemt de boerderij over met zijn vrouw Berendina Aleida Kemp, geboren op 20 mei 1867 te Laren (Gld.). Willem Holshorst, geboren op 9 september 1874 te Gorssel was huisslachter en boerde met zijn vrouw Berendine Nijenhuis op De Kroeze (voorheen De Veldkooier).
Janoom en Dientjemeuje van De Keuer (Jan Hendrik en zijn vrouw Berendina) waren beiden in de buurt goed bekend: Janoom bevrijdde koeien van de verstikkingsdood als deze zich verslikt hadden in een knol of een voederbiet en slachtte soms ook nog een zeug of een varken voor een ander. Dientjemeuje hielp veel kinderen op de wereld in de buurt. Twee jongens bekroonden hun huwelijk: Willem, geboren op 8 september 1890 te Gorssel blijft op de oude Kooier wonen; hij huwt op 2 juni 1917 met Christina Johanna Bleumink, geboren op 5 mei 1889 te Gorssel op erve De Hietkamp; Johan, geboren op 16 april 1897 te Gorssel krijgt in 1923 een nieuwe boerderij aan de Wippertdijk en boert daar verder met zijn vrouw Zwaantje Stegink uit Bathmen.
Zo blijven twee kooiershuizen over: de oude Kooier, het oorspronkelijke kooikershuis (Wittendijk 6), en de nieuwe Kooier, thans Wippertdijk 1.

IS ALMEN WEL OLMEN?

H. Schoenmaker

> "Wie, als schrijver van lokale geschiedenis, het waagstuk onderneemt om de betekenis van plaatsnamen vast te stellen, kan men alleen met nadruk toeroepen: schoenmaker, blijf bij je leest (1)."

1. Almen: een bomennaam of een marke
De vraag kan worden gesteld of de betekenis van de plaatsnaam Almen verband houdt met bomen en wel olmen (een oude benaming voor iepen) of dat de verklaring van het ontstaan van de plaatsnaam Almen moet worden gezocht in almende, hetgeen betekent gemeenteweide, meent, gemeenschappelijk bezit, gemene grond van een marke. Te denken valt aan de marke Almen.
Het Duitse woord Alm, in het Nederlands bergweide, blijft in dit artikel buiten beschouwing.

2. De oudste vermelding - spelling
Almen wordt voor het eerst genoemd in de lijst der bezittingen van de graaf van Dalen in het jaar 1188 (2).
Almen spelt men in 1378 Almeloe, aldus het in 1926 verschenen boek "Uit Gorssels verleden" van J. de Graaf (3), die over de oudste vindplaats, het ontstaan en de betekenis van de naam niets meedeelt. "Uit Gorssels verleden" (4) behandelt niet alleen het dorp Gorssel, maar de gehele gemeente Gorssel, waartoe het dorp Almen behoort.
De spelling Almelo leeft voort in de naam van de aan de Torenstraat te Almen gelegen sporthal: Sportmarke Almeloe.

3. Almen = Olmen

3.1. Heitling
Met als titel Almen = Olmen schrijft de journalist Willy H. Heitling in 1984 in Ons Markenboek (5):

> "De plaatsnamen in onze streek zijn niet bedacht door de inwoners. Ze zijn ontstaan als er behoefte was een bepaalde plaats nader aan te duiden. Dikwijls ging het dan om een uiterlijk kenmerk. Dat zal het geval zijn geweest met Almen (en Almeloe).
> Almen zal wel olmen betekenen. A.G. Koenderink (Inleiding tot de toponymie van het gebied tussen Overijsselse Vecht en Oude IJssel, pagina 9) zegt dat de namen Almelo en Almen

zullen zijn ontstaan omdat daar olmen stonden. B.J. Hekket (Oost-Nederlandse familienamen, deel 2, pagina 91) zegt dat olm geen element is van een persoonsnaam. Hij houdt het ook op de bomen.
We mogen dus wel aannemen dat te Almen opvallend veel olmen hebben gestaan. Olm is een wat verouderde naam voor iep; maar iep is een typisch Nederlands woord, waarvan de herkomst onbekend is. Olm is internationaal: oud-Frans olme, oud-Engels en Germaans elm, oud-Noors almr. Men zei hier in de middeleeuwen, behalve olme, ook al ijp.
De Almenaren moeten zich over die A dus maar niet opwinden. IJpen klinkt ook niet zo mooi. Bovendien zijn er sinds de iep-ziekte niet veel olmen meer."

3.2. Gallée
In 1893 schreef prof. J.H. Gallée in zijn artikel "de namen van plaatsen in Gelderland en Overijsel" (6):

> "Alm. Oude benaming voor den boom thans meest IJp genoemd, waarvoor ook in gebruik is olm, lat. (7) ulmus, waarnaast in Hoogduits en Engels elm, on. (8) almr."

Hij tekent daarbij onder meer aan: Almen, Almelo in Overijsel (in 1000 Almela).
Gallée zegt dus duidelijk dat alm de oude naam is voor de boom die later is genoemd olm of yp en dat de plaatsnaam Almen is afgeleid van de oude bomennaam alm.
Bij "IJp" vermeldt Gallée:

> "andere naam voor de olm of soort van olm, als plaatsnaam alleen voorkomende in Overijsel. IJpelo bij Rijssen (1475 IJpeloe)."

4. De plantenfamilie de Iepachtigen (Ulmaceae L. (10))
De iep of olm (Ulmus L.) behoort tot de familie van de Iepachtigen (Ulmaceae L.) De meest voorkomende soort is de gewone of zachte iep (Ulmus campestris L.).
Iepachtigen komen thans sporadisch voor in Almen. De meeste iepen staan bij de Ehze (11).

5. De naam Olm
Olm was eertijds de algemene, nu nog slechts in literaire taal gebruikte naam voor de iep (Ulmus L.). Een olmbos is een bos van olmen.

6. De verwijzingen naar Koenderink en Hekket

6.1. Koenderink, naar wie Heitling verwijst, vermeldt (12):

> "Almelo is een der vele loo-namen in Oost-Nederland. Dat wil niet zeggen dat het een echt oostelijk toponiem is, want het wordt evengoed in Brabant en Limburg gevonden. In 1169 werd het volgens een kopie uit de 14e eeuw geschreven als Almeloe en in 1220: Almelo, ontstaan uit Germ. alma-m. = olm + lauha-n., bosje op hoge zandgrond. Aanvankelijk was het dus een olmenbos op een zandrug".

Waarna Koenderink onmiddellijk vervolgt met:

> "Almen in de Graafschap heeft eenzelfde betekenis; in 1188 was er al een curtis (hof) Almen".

6.2. De verwijzing naar Hekket door Heitling betreft de familienaam Olminkhof. Deze komt voornamelijk voor in Eibergen en Neede. Een oude vermelding is niet bekend. Over de betekenis vermeldt Hekket: "Daar "olm" geen element van een persoonsnaam is, lijkt het me dat de naam gewoon Olmenhof betekent, naar de boomnaam" (12).

7. Het plaatsnamenboek 1989
Koenderink behandelt slechts de plaatsnamen in het gebied tussen de Overijsselse Vecht en de Oude IJssel, in welk gebied Almelo en Almen liggen. Het plaatsnamenboek 1989 behandelt als woordenboek alle in 1989 bestaande Nederlandse plaatsnamen en sluit voor de betekenis van Almelo en Almen geheel aan bij Koenderink. Het boek vermeldt als oudste vindplaats van Almen eveneens 1188 en stelt: Almen wordt evenals Almelo geplaatst bij olm, dus: bij de olmen.
Het plaatsnamenboek ziet dus ook een verband tussen Almen en Almelo, gelegen in de provincie Overijssel. Almelo komt voor in 1157, 1165 en 1169, en als Almeloe gespeld in 1169.
Almelo betekent volgens het plaatsnamenboek olmenbos. Almelo is samengesteld uit olm (de gereconstrueerde vorm is alma) en lo (lo is bosje op hoge zandgrond).

8. Andere plaatsnamen die op de naam Almen lijken (14)
Behalve Almelo zijn er nog andere plaatsnamen waarin het woord Almen gedeeltelijk of zelfs geheel voorkomt.
Gedeeltelijk komt Almen voor in Almere en Almkerk, terwijl Almen geheel voorkomt in Swalmen en Almenum.
Almere: deze plaats is gelegen in de provincie Flevoland. Aelmere was in de Romeinse tijd de naam van een grote binnenzee, de voorloper van de latere Zuiderzee. De betekenis is waarschijnlijk de zeer groot maar (maar is waterplas, meer). In de middeleeuwen was de naam van het meer Almari of Almeri (15).

Almkerk: deze plaats is gelegen in de provincie Noord-Brabant bij Woudrichem aan de rivier de Alm. De oude namen zijn Ecclesia de Almekerke en Almkerc. Alm is een water. De plaatsnaam Almkerk betekent kerk (Godshuis: Ecclesia) aan het water de Alm. Reeds in 698 stichtte Switbert er een kerk (16).
Swalmen: in deze plaatsnaam staan voor Almen twee letters. Swalmen ligt in de provincie Limburg aan de rivier de Swalm bij Roermond. Het riviertje ontspringt in Duitsland en mondt uit in de Maas. De oude naam is de Sualmo en dateert uit het einde van de twaalfde eeuw. De betekenis van Swalmen is een plaats aan de rivier de Swalm. Swalm is een afleiding van het werkwoord zwellen (de gereconstrueerde vorm is swel). Vroeger was de schrijfwijze Zwalmen en Zwalm.
Almenum: in de provincie Friesland komt voor Almenum bij Harlingen. Deze plaatsnaam, ook in het Fries Almenum, begint met Almen, gevolgd door de uitgang -um. Het komt het eerst voor omstreeks 1450. Het plaatsnamenboek zegt over Almenum dat de verklaring uit de gereconstrueerde vorm Al(g)-mên-hêm "woning van de gemeenschap bij de tempel" wel naar het land der fabelen verwezen kan worden en dat Almenum eerder betekent woning van Alman; Alman is een persoonsnaam en is ontstaan uit de gereconstrueerde vorm Adalman. Het teken ^ op een vocaal (de klinkers a, e, i, o, u) duidt aan, dat hij lang is. "Al(g)-mên-hêm " leze men dus als "Al(g)-meen-heem".
Door de watervloed van 18 november 1421, de Sint-Elizabethsvloed, zijn drie plaatsen, die elk met Alm begonnen, overstroomd en verwoest. De verdwenen plaatsnamen zijn Almonde, Almstein en Almsvoet (17).

9. Wat onze aardrijkskundige namen zeggen

9.1. Almkerk tussen haakjes; Almelo in een noot

Van alle genoemde plaatsnamen vermeldt Uitman in zijn boek "Wat zeggen onze aardrijkskundige namen?" slechts twee en wel Almelo en Almkerk.
Almkerk wordt terloops tussen haakjes genoemd: "(Almkerk: de Alm is een riviertje)" (18).
Almelo wordt genoemd bij de plaatsnamen, waaruit het bosrijk karakter blijkt (19): lo of loo is een oud woord voor bos, het woord loo is overoud (20) en kan verschillende betekenissen hebben (21). Bij de Oost-Nederlandse plaatsnamen (22) behandelt Uitman Almelo als volgt: "Van boomnamen zijn gevormd: Almelo (iep)" (23) en vermeldt hij in de daarbij behorende noot: "Ulmus = olm. M.J. Emeis, Almelo's olmen. ("De Tel.", 24 Juli '43)". (24)

9.2. Almelo's olmen

M.G. Emeis Jr., naar wie Uitman verwijst, publiceerde in 1942 en 1943 artikelen over plaatsnamen in het dagblad De Telegraaf. In zijn rubriek "Wat zegt een plaatsnaam?" schreef hij zaterdag 24 juli 1943 onder het kopje Almelo's olmen:

> "Ons vaderland was voorheen veel en veel boschrijker dan thans: met de eeuwen vervliegen hier de wouden! U en ik, die op plaatsnaamkundig gebied zoo langzamerhand ons weetje gaan weten, waren van dien voormaligen overvloedigen boomgroei al op de hoogte, want wij ervoeren hem reeds uit het groote getal plaatsnamen op rode en rade, op roy en ray, die alle op een opengerooid stuk bosch wezen. Er valt onder de Nederlandsche plaatsnamen nog een tweede groep aan te wijzen, die eveneens het boschachtige karakter van de plaatsen van hun ontstaan demonstreeren, en wel de groep op lo of loo.
> Keus is er te over. Laten wij onzen speurtocht in Almelo beginnen. Daar dwaalde een eeuw geleden een vacantieganger rond, luisterend naar den naam H. Boom. Had hij zich maar bij 't dwalen gehouden, dan was hij voor wetenschappelijke dwalingen behoed gebleven. Edoch, meneer Boom achtte zich geroepen de wereld te verblijden met zijn toponymische vondsten, waar hij niet weinig prat op ging. Voor Almelo deed hij de volgende oplossing aan de hand: alm = liefelijk en lo = landouw (25), ergo Almelo = liefelijke landouwe (26). En meneer Boom dwaalde....
> Nummer twee hield het liever op de Alemannen. Die hadden volgens hem op de plaats van het latere Almelo een nederzetting gehad, een "locus Alemannorum", zijnde de naamkundige stamvader van Almelo. Jammer voor hem, dat de Alemannen nooit Noordelijker dan Baden-Baden zijn gekomen! (27)
> Dan was mr. Gerhard Dumbar, de bekende 18e eeuwsche secretaris van Deventer en oudheidkundige van naam, al heel wat dichter bij de waarheid; een loo, zoo vond hij bij Kiliaen, was een verheven stuk land, uitstekend boven de moerassige omgeving en dus uitermate geschikt voor een eerste vestiging. Met alme erkende hij grif, geen raad te weten (27).
> De moderne taalkundigen hebben het woord lo of loo nader onder de loupe genomen. Uit de oude literatuur en uit vergelijking met verwante talen bleek hun, dat het doorgaans bosch beteekent. Aangezien een alm gelijk is aan den ulmus der oude Romeinen ofwel aan onzen olm of iep, verhief oud-

tijds een woud van iepen zijn kruinen, waar nu Almelo ligt. Dat meneer Boom - nomen est omen - (29) dat nu niet heeft kunnen ontdekken!"

9.3. De opkomst van Almelo
Van belang is te weten hoe in Almelo zelf wordt gedacht over de betekenis van haar plaatsnaam. G.J. ter Kuile Senior schreef hierover in zijn boek "De opkomst van Almelo en omgeving" het volgende (30):

"Allereerst komt tot ons de moeilijke vraag over de naamsafleiding onzer stad. De schrijver Van der Aa vermoedt, dat de heerlijkheid haar naam draagt naar het water de Aa, die door de stad stroomt. (32) Curieusheidshalve halen we hier de mening aan van den plezierreiziger H. Boom, in 1847 geopperd (32), als zoude Almelo oorspronkelijk beteekend hebben Alm of Almus in den zin van "lievelijk, aangenaam" en loo gelijk zijn aan "landdouwe". (33) Dan hoorden we liever Mr. Dumbar, waar deze zeide "met het Alme weten wij ondertusschen geenen raad". (34) Meer serieus behandelt professor J.H. Gallée de etymologie. Hij zocht in Alm den ouden naam voor den boom, die nú meestal (35) iep heet, ook voorkomend in den dorpsnaam Almen bij Zutfen. (36) In het Hoog-Duitsch heet deze boom elm, evenals in het Angelsaksisch en Engelsch, in het oud-Noorsch almr en in het Zweedsch en Deensch alm. Het woord loo is waarschijnlijk het overoude woord voor bosch in het algemeen, ook wel boschweide, met laag hout begroeide plek. Anderen geven van loo nog eenige nuanceeringen in beteekenis, namelijk: "kleine houtgroep in open terrein, hoogliggend bosch, bosch met losse boomen, waarin geweid kan worden." De meest aannemelijke woordverklaring schijnt dus te zijn: een bosch van iepenboomen".

10. Samenvatting van de plaatsnamen met "alm"
De namen zijn alle oud. Het water speelt een belangrijke rol. Dat is niet zo verwonderlijk. Daargelaten dat Nederland een waterrijk land is, de nederzettingen, de plaatsen, ontstonden aan water, de rivieren en de beken. Almere is een waterplas, een meer. Almenum lag aan de Zuiderzee. Almkerk en Swalmen liggen aan riviertjes. Voor Almkerk is de plaatsnaam mede ontstaan door de kerk. Bij Swalmen dringt de vergelijking zich op met Almen, dorp aan de rivier de Berkel. Beide dorpen liggen aan riviertjes waarvan de bron in het huidige Duitsland is gelegen.

Van de genoemde plaatsnamen wordt in Almen de naam Swalmen nog wel eens gehoord. Het ligt aardig in het gehoor Almen Swalmen.
Bij Swalmen ligt het dorp Asselt (37). De Asselerweg in Almen is genoemd naar een aan die weg gelegen boerderij met de naam Asselt. Een echte Amsterdammer schrijft Almere in plaats van Almen. Een Gelders nutsbedrijf schrijft Almen en Almende in een en dezelfde afrekening (38).

11. De kerk en de plaatsnaam Almen
In de plaatsnaam Almen komt geen verwijzing voor naar de kerk, zoals in Almkerk (zou dan de plaatsnaam Berkelkerk - kerk aan het water de Berkel - zijn ontstaan?). De oorzaak hiervan zal zijn dat in Almen geen kerk heeft gelegen aan of dichtbij een water (de Berkel of de Laak).
Het gedicht De Hoofdige Boer van A.C.W Staring (1767 -1840), waarvan de eerste regel zegt "Elk weet, waar 't Almensch kerkje staat", dateert eerst van 1820 (39) en kan dus niet van belang zijn geweest bij het ontstaan van de plaatsnaam.

12. Verklaring van enige termen
De studie naar de betekenis van plaatsnamen heet plaatsnaamkunde.
De plaatsnaamkunde noemt men met een vreemd woord toponymie; een toponiem betekent een plaatsnaam.
De gereconstrueerde vorm (ook wel hypothetische of veronderstelde vorm) betekent dat die vorm of dat woord hypothetisch is, met andere woorden dat hij niet teruggevonden is, in geen enkele oude bron voorkomt, doch op grond van gelijke klankwetten als zeer waarschijnlijk aangenomen mag worden en op grond van wetenschappelijke gegevens is gereconstrueerd. Een dergelijke vorm of een dergelijk woord heeft dus vermoedelijk bestaan, ofschoon geen absolute zekerheid bestaat, aangezien bewijsplaatsen ontbreken.
De etymologie (woordafleidkunde) is de tak van de taalwetenschap die zich bezig houdt met de oorsprong en de geschiedenis van de woorden.

13. Almen is bij de almen (olmen)
De enige plaatsnaam die een zekere verwantschap zou kunnen vertonen met Almen als marke (gemene gronden) is Almenum; een zeer oud en beroemd dorp in Friesland (40). Echter, de verklaring dat in de naam Almenum iets van een gemeenschap ligt opgesloten is verworpen (41).

De verklaring van Almenum wordt gezocht in de voor Friese plaatsnamen geldende regel, dat in negen van de tien gevallen het eerste lid de betekenis heeft van een mansnaam (42), een persoonsnaam, en dat de uitgang -um één van de kenmerkende uitgangen is voor Friese plaatsnamen (43). In het tweede lid zit het woord heem, woonplaats, waarvan de vorm heim in het Fries is hêm (heem), maar van hêm is de klinker (e) toonloos geworden omdat het accent er niet meer op viel, en zo ontstond um (44). De plaatsnaam Almenum drukt dan uit een woonplaats van een persoon: woning (woonplaats) van Alman (45).
Bij het aanduiden van een plek, het geven van een naam aan een nederzetting gaat het meestal om uiterlijke kenmerken. Kenmerken die voor een ieder met het blote oog waarneembaar zijn en door welke kenmerken de plaats zich onderscheidt van andere plaatsen. De uiterlijke kenmerken betreffen meestal de bodem, de grond, het water, het bos. Elke nederzetting heeft een verband tussen mens en bodem tot stand gebracht. Het meest opvallend, in het oog springend uiterlijk kenmerk voor de plek, waaraan de thans als Almen bekende plaatsnaam werd gegeven, waren enige bomen en wel almen (46). Aan deze almen werd de plaatsnaam ontleend. Men kon zeggen de plek, de plaats ligt bij de almen. Bij de almen ben je er. De plek was herkenbaar aan de almen.
Stonden de almen bij elkaar of verspreid? Veel almen zullen het niet geweest zijn, want het woord loo (= bos) komt in de plaatsnaam niet voor, behalve dan in de spelling Almeloe in 1378 (47).
Het ligt niet voor de hand om in de plaatsnaam Almen een vernoeming te zien van almende, gemeenschappelijk bezit, de gemene gronden van een marke. Almen is slechts één van de vele marken in de streek. Almen wordt omringd door marken. Het woord marke in de plaatsnaam is dan niet meer iets specifieks voor de plek. Bovendien is een mark een abstract, onzichtbaar begrip. Plaatsnamen betreffen vaak de benoeming naar een persoon en zijn persoonsnamen, zoals Almenum. Verder houden plaatsnamen vooral verband met de bodem.
De regio(streek)deskundigen Gallée en Koenderink zijn beiden van mening dat de betekenis van de plaatsnaam Almen is ontleend aan de bomennaam alm, later olm of yp. Wij zullen het Heitling dan ook kunnen nazeggen: Almen = Olmen. In het voetspoor van Gallée kan echter ook gezegd worden: Almen = IJpen. Ook kan eenvoudig gezegd worden: Almen = Almen; Almen is het meervoud van alm, de oude benaming van de boom die thans iep of olm wordt genoemd.

Literatuur:
Aa, A.J. van der, Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden, eerste deel (Gorinchem, 1839).
Beekman, A.A., Het dijk- en waterschapsrecht in Nederland vóór 1795, eerste deel ('s-Gravenhage, 1905).
Berkel, Gerald van, en Samplonius, Kees, Het plaatsnamenboek. De herkomst en betekenis van Nederlandse plaatsnamen, z. pl. (Amsterdam), z.j. (1989).
Gallée, J.H., De namen van plaatsen in Gelderland en Overijsel, Nomina Geographica Neerlandica, Geschiedkundig onderzoek der Nederlandsche Aardrijkskundige Namen, IIIde deel (Amsterdam, 1893).
Graaf, J. de, Uit Gorssels verleden (Deventer, 1926). De beide ongewijzigde herdrukken, bij Gijsbers & Van Loon (Arnhem) in 1968 en 1983, hebben dezelfde paginering.
Heitling, Willy H., Almen = Olmen, Ons Markenboek 2.4.9 (oktober 1984).
Hekket, B.J., Oost Nederlandse familienamen, dl. II (Hengelo, 1983).
Koenderink, A.G., Inleiding tot de toponymie van het gebied tussen Overijselse Vecht en Oude IJsel (Oosterbeek, z.j., 1979).
Kuile Sen., G.J. ter, De opkomst van Almelo en omgeving, 2e druk (Zwolle, z.j., 1947).
Rietstap, J.B., Aardrijkskundig woordenboek (Groningen, 1892).
Sloet, L.A.J.W., Oorkondenboek der graafschappen Gelre en Zutfen tot op den slag van Woeringen, 5 juni 1288, eerste gedeelte tot den dood van graaf Gerard 22 october 1229 ('s-Gravenhage, 1872).
Uitman, G.J., Wat zeggen onze aardrijkskundige namen? (Assen, 1954).
Wijnands, W., Elk weet waar 't Almensch kerkje staat.... Achterhoekse poëzie van A.C.W. Staring (z. pl., z.j., 1990).
Dagblad De Telegraaf van zaterdag 24 juli 1943.

Noten:
1. Otto Behaghel. De geciteerde zin is een vertaling naar: Die Deutsche Sprache 8, 1930, 352. Vindplaats bij Uitman, Aardrijkskundige namen, 3.
2. Sloet, Oorkondenboek van Gelre en Zutfen, eerste gedeelte, nr. 373, 369 - 372. Dalen lag in West-Falen.
3. De Graaf, Gorssels verleden, 4. De auteur was destijds secretaris van de gemeente Gorssel, als zodanig benoemd met ingang van 15 december 1905. Daarvoor was hij zes jaar werkzaam als ambtenaar ter secretarie van de gemeente Gorssel.

4. Citeertitel. Zie noot 3.
5. OMB 2.4.9 (oktober 1984).
6. Gallée, Nomina Geographica Neerlandica, IIIde deel, 322.
7. lat. is Latijn.
8. on. is oud-Noors.
9. Gallée, Nomina Geographica Neerlandica, IIIde deel, 341.
10. De namen van planten worden met een Latijnse naam aangeduid. L. staat voor Linnaeus, hetgeen betekent dat deze plantkundige de plant deze naam heeft gegeven.
11. Onderzoek in de periode 1991 - 1993 door mw. drs. J.G. Anema-Roeleveld te Almen.
12. Koenderink, Inleiding tot de toponymie van het gebied tussen Overijselse Vecht en Oude IJsel, 8 (Heitling schrijft ten onrechte IJssel.) Koenderink betrekt, evenals Gallée, ook de plaatsnaam Almen erbij.
13. Hekket, Oost-Nederlandse familienamen, dl. II, 91 (Heitling gebruikt een verkorte titel).
14. Vergelijk het plaatsnamenboek 1989 bij de betreffende plaatsnamen.
    Het plaatsnamenboek 1989 noemt niet de door de Sint-Elizabethsvloed verdwenen plaatsen.
    Het Aardrijkskundig woordenboek van A.J van der Aa en andere woordenboeken noemen nog meer namen waarin alm voorkomt.
    Alma komt voor als familienaam en als voornaam.
15. Rietstap, Aardrijkskundig woordenboek, 12.
    Van der Aa, Aardrijkskundig woordenboek, eerste deel, 98, noemt Almari de oude naam van de Haarlemmermeer.
16. Rietstap, Aardrijkskundig woordenboek, 13.
    Van der Aa, Aardrijkskundig woordenboek, eerste deel, 98, meldt dat oudtijds de Alm ook onder de naam van Eemde bekend was.
17. Hekket, Oost-Nederlandse familienamen, dl. II, 91 (Heitling gebruikt een verkorte titel).
18. Uitman, Aardrijkskundige namen, 95.
19. Ibidem, 49 en 51.
20. Ibidem, 50.
21. Ibidem, 78.
22. Ibidem, 76.
23. Ibidem, 78.
24. Ibidem, 78. In deze noot is een drukfout geslopen. De schrijver van het artikel in het dagblad De Telegraaf (in de noot afgekort met "De Tel.") is M.G. Emeis Jr.

25. Het woord landouw, meervoud landouwen, komt bijna alleen voor in het meervoud als dichterlijke benaming voor (vlakke of licht heuvelige) velden, weilanden en akkers: welige landouwen.
26. H. Boom, Mijne Reisportefeuille of omzwervingen door Overijssel in het najaar van 1846, Zwolle, 1847.
27. Wie met "Nummer twee" wordt bedoeld is mij niet bekend. De Alemannen waren een groep van Germaanse stammen met een eigen taal. Zij vestigden zich uiteindelijk in Zuidwest-Duitsland, in de Elzas (Frankrijk), in Duitstalig Zwitserland en in Vorarlberg (Oostenrijk). In deze gebieden komen dialecten (of talen?) voor die hun oorsprong hebben in het Alemannisch. In het Frans wordt Duitsland nog altijd aangeduid met l'Allemagne. In Baden-Württemberg onderscheidt men bij de vóór 1600 gebouwde vakwerkhuizen de Alemannische stijl: eenvoudig, krachtig, met grote afstand tussen de staande balken, zonder versieringen.
28. G. Dumbar, Verhandelingen over het graafschap Goor en beschrijving van de heerlijkheid Almelo en Vriezenveen (Deventer, 1859), uitgave van de Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis.
29. De Latijnse uitdrukking nomen est omen betekent: de naam zegt het al.
30. Ter Kuile Sr, De opkomst van Almelo, 6 - 7.
31. Van der Aa, Aardrijkskundig woordenboek, eerste deel, 99; het vermoeden ontleent hij aan de vermelding van de naam Almaloh in de negende eeuw.
32. Zie noot 22.
33. Zie noot 21. De spelling "landdouwe" met dubbel d zal op een drukfout berusten.
34. Zie noot 24.
35. In het door mij geraadpleegd exemplaar staat "mental" in plaats van "meestal". Ik schrijf dit toe aan een drukfout.
36. Zie bij 3.2.
37. Rietstap, Aardrijkskundig woordenboek, 29.
38. Almende wordt genoemd in het correspondentie-adres met de postcode van Almen. In de gegevens over de lokatie (verbruiksadres) wordt Almen geschreven.
39. Wijnands, Almensch kerkje, 21.
40. Van der Aa, Aardrijkskundig woordenboek, eerste deel, 102.
41. Zie bij 8 onder het kopje Almenum.
42. Uitman, Aardrijkskundige namen, 27.
43. Ibidem, 59.

44. Beekman, Dijk- en waterschapsrecht, 752. De uitgang -um betekent niet een hoogte of een terp ter bescherming tegen overstromingen.
45. Zie noot 37.
46. Welke niet-bomenkenner kent een olm, iep. Is het niet mogelijk een naambordje te plaatsen bij de in Almen nog voorkomende iepen? Een initiatief bijvoorbeeld van de natuurorganisaties op plaatselijk niveau in overleg met de eigenaar van de iep.
47. Zie bij 2.

De uil zat in de olmen
bij 't vallen van de nacht,
en achter gindse heuv'len
daar roept de koekoek zacht:
koekoek, koekoek..... enz.
(canon)

Deze uil stond afgelopen zomer niet in Almen of Olmen, maar in Annen (Drenthe). De Anners worden namelijk "oelen" (uilen) genoemd, en bij voorkomende bijzondere gelegenheden willen ze dat weten ook. En laten zien!
Met deze afbeelding van een meesterlijk stukje huisvlijt (er stonden trouwens twee uilen, aan weerszijden van de weg één), willen we, als aanvulling op het artikel van de heer Schoenmaker over Almen, benadrukken dat er veel uilenwerk is verricht om ons te overtuigen dat almen en olmen, iepen zijn.

Redactie

Leden: R. Boschloo, Hogenkampsweg 3, 7218 BT Almen (tel. 05751-1261)
A. Hoekstra, Pikeursbaan 5, 7213 BS Gorssel (tel. 05759-2942)
H.A. Klein Ovink, Wittendijk 6, 7216 PL Kring van Dorth (tel. 05731-1317)
J. Nijenhuis, Wunderinklaan 3, 7211 AG Eefde (tel. 05750-1576)
J. Pasman, Heideweg 14, 7217 TE Harfsen (tel. 05733-1248)
A.M. de Ruiter, Joppelaan 14, 7213 NC Gorssel (tel. 05759-2139)
H.Schoenmaker, Blauwedijk 8, 7218 BK Almen (tel. 05751-1235)
N. van Wijk, Hassinklaan 29, 7214 AB Epse, (tel. 05759-1394)
Adviseur: J. Eefting, archivaris gemeentehuis Gorssel
Redactiecommissie:
Voorzitter: A. Hoekstra, Pikeursbaan 5, 7213 BS Gorssel (tel. 05759-2942)
Leden: N. Kuik, Het Wilgert 8, 7214 AV Epse (tel. 05759-3170)
H. Meedendorp, Elfuursweg 22, 7213 EN Gorssel (tel. 05759-2074)

De vereniging kent leden en begunstigers.
De statuten en het register van leden en begunstigers liggen ter inzage bij de secretaris.
Het lidmaatschap bedraagt f. 25,- per jaar per gezin. Aanmelding voor het lidmaatschap kan geschieden bij de secretaris. Een lid kan zijn lidmaatschap eventueel opzeggen aan het einde van het verenigingsjaar met een opzegtermijn van 4 weken. Het verenigingsjaar loopt van 1 januari - 31 december.
Ter betaling van de contributie wordt een acceptgirokaart toegezonden.
Giften van begunstigers kunnen gestort worden op de rekening van de vereniging nr. 3014.05.611 bij de Rabobank "Laren-Almen-Gorssel" B.A. of op de postbankrekening van deze bank nr. 90.23.42.
Ons Markenboek wordt kosteloos aan leden en begunstigers toegezonden.
Losse nummers zijn verkrijgbaar bij de secretaris a f. 10,- per nummer.
Publikatie of overname van artikelen, geheel of gedeeltelijk, is alleen toegestaan met schriftelijke toestemming van de voorzitter van de redactiecommissie.
Gelieve kopij voor Ons Markenboek te zenden aan een der leden van de redactiecommissie.
Getracht wordt Ons Markenboek 4 keer per jaar te doen verschijnen.